

Η ΑΙΓΙΝΑΙΑ,

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ.

« Εἰ γὰρ λαβὼν ἕκαστος ὅ,τι δύναιτό τις
« Χρηστὸν, διέλθει τοῦτο, καὶς κοινὸν φέροι
« ΠΑΤΡΙΔΙ, κακῶν ἂν αἱ πόλεις ἐλασσόνων
« Πειρώμεναι, τολοιπὸν εὐτυχίην ἂν.»

ΕΥΡΗΘΙΑ. Φοίνισ., στίχ. 1022-1025.

Ἀριθμ. Δ'.

1831.

Ἰουνίου 15.

Α. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Περὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν τῆς εὐπόρου τάξεως πολιτῶν.

Ἡ τέχνη τοῦ ἀνατρέφειν τοὺς παῖδας, εἰς τὴν ὁποίαν πρὸ τῶσων αἰώνων πολλοὶ ἐνησχληθήσαν, εἶναι ἡ ἀπ' ὅλας τὰς ἄλλας ὀλιγώτερον προοδεύσασα ἕως τὴν σήμερον. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην γνωρίζουσι ἀναντίρρητον ὅσοι ἐσκέφθησαν περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἀντικειμένου τῆς τῶν νέων διδασκαλίας καὶ ἐκπαιδεύσεως. Οἱ πολλοὶ ὁμῶς δοξάζουσιν, ἡ καὶ πιστεύουσιν, ὅτι ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συζηθῶσιν ἐντελεστέραί ἀφ' ὅσον εἶναι τὴν σήμερον διωργανισμέναί εἰς τὴν Εὐρώπην. Πρὸς τούτους ἀποτετινομένη μία ἐφημερίς Ἀγγλικὴ (Westminster Review.) εἶχε πρὸ καιροῦ ἐκδώσει τινὰς σκέψεις εἰς τὰ περὶ ἀνατροφῆς τῶν εὐπόρων κλάσεων καὶ εἰς τὰ περὶ διοργανισμοῦ τῶν λεγομένων παρ' αὐτοῖς συσπουδατηρίων· καὶ ἐπειδὴ ἡ διδασκαλία τῶν τοιούτων τάξεων καὶ τὰ διδασκῆρια εἶναι καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν σχεδὸν ὅμοια, ἄλλη ἐφημερίς Γαλλικὴ μετέφρασε ταύτας τὰς σκέψεις ὡς ἐφαρμοζομένας καὶ εἰς τὸ ἔθνος τῆς. Ἀλλ' ἕως τὴν σήμερον καὶ εἰς τὰ δύο ἔθνη, τὰ ὅποια δικαίως νομίζονται ὡς τὰ πλέον φωτισμένα τοῦ Εὐρωπαϊοῦ κόσμου, μένουσι τὰ περὶ ἐκπαιδεύσεως πράγματα σχεδὸν εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν κατάσασιν καὶ πρὸ δύο ἐτῶν, Ἐπειδὴ δὲ, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχομεν περὶ

τοῦ πολιτισμοῦ των ὑπέληψιν, ἐμποροῦμεν νὰ στοχαζόμεθα καὶ ὡς ἐντελέστατα τὰ περὶ ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας, ἴσως δὲν εἶναι ἀνωφελεὲς νὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀναγνωστῶν μας τὴν περίληψιν τῶν στοχασμῶν τούτων, οἵτινες ἐμποροῦν νὰ ὀδηγήσῃ καὶ ἡμᾶς εἰς τὰ περὶ τῆς δημοσίου ἡμῶν διδασκαλίας καὶ ἐκπαιδεύσεως.

Εἶναι 30 ἔτη, λέγει, ἀφ' οὗ κατεπεῖσθημεν ὅτι διὰ τῆς ἀρμοδίας χρήσεως τῶν μηχανικῶν δυνάμεων ἐμποροῦμεν νὰ δεκαπλασιάσωμεν τὰ προϊόντα τῆς γῆς μας, καὶ ὅτι μὲ τὴν δεξιότητα ἡμῶν καὶ τὴν βιομηχανίαν εὐκόλως ἠδυνάμεθα νὰ δώσωμεν μίαν μεγίστην τιμὴν εἰς προϊόντα τῆς φύσεως, τὰ ὅποια αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δὲν ἔχουσι κάμμιαν. Καὶ ὅμως μόλις διεβλέψαμεν ἐν τοσοῦτῳ ὅτι αἱ δυνάμεις αἱ διανοητικαὶ ἐπιδέχονται τὴν αὐτὴν βελτίωσιν· ἢ ἂν μᾶς ἴληθεν ἐνίοτε νὰ στοχασθῶμεν ἐν μέρει καὶ περὶ τούτου, μᾶς ἔκειψεν ἡ πρέπουσα δύναμις, καὶ ἡ ἐνέργεια ἡ ἰκανὴ εἰς τὸ νὰ συντριψῶμεν τὴν παλαιάν μας ἰομένην μηχανὴν τῶν προγόνων μας, καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν καὶ εἰς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις, ὡς ἐκάμαμεν καὶ εἰς τὴν ὕλην, νέα ἐνδόσιμα, νέους τρόπους, νέους συνδυασμούς.

Ἄν ἡ Ἀγγλία, ἢ καὶ ἡ Εὐρώπη ὅλη κοινῶς, ἐπέμενον εἰς τὰς ἀγρικὰς καὶ βιομηχανικὰς μεθόδους τὰς ἐπὶ Ἀλφρέδου καὶ Καρολομάγνου γνωστάς, δὲν εἶναι χρεια νὰ ἐρωτήσωμεν εἰς τίνα κατάστασιν πολιτισμοῦ ἠθέλαμεν εὐρίσκεισθαι ἡμεῖς τὴν σήμερον. Οἱ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης λαοὶ, ἐπροώδευσαν εἰς τὰ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ δὲν ἔμειναν ἀκίνητοι ὡς οἱ τῆς Ἀνατολῆς, ἐπειδὴ ἐτόλμησαν νὰ συλλογίζωνται καὶ νὰ πράττωσι καθ' ἑαυτούς. Ἄν μετὰ τὴν ἐποχὴν Μωάμεθ τοῦ β' ἐπαύομεν ἀπὸ τοῦ νὰ συλλογίζόμεθα καὶ νὰ μεταρρυθμίζωμεν, καὶ ἂν ἐπεμένομεν προσκαλλημένοι εἰς ὅλας ἡμῶν τὰς συνηθείας, ὡς ἐμείναμεν εἰς τινὰς, ἠθέλαμεν ἀκόμη λαλεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν παλαιῶν Οὐέλων, καὶ ἠθέλαμεν σκάπτει τὴν γῆν διὰ νὰ χονάμεθα μέσα εἰς αὐτὴν ὡς ἐκεῖνοι, ἢ ἠθέλομεν πηγαίνει ἴσως ἀκόμη εἰς τὴν Ἀνατολὴν διὰ νὰ μαχόμεθα μὲ τὴν πανώλην καὶ μὲ τοὺς Σαρακηνούς.

Ἄλλ' ἡμεῖς ἐφευρήκαμεν ἐξεναντίας τὰ βουλευτικὰ συνέδρια καὶ τὰς ἀτμοκινήτους μηχανὰς, καὶ, τὸ καλλίτερον ἀκόμη, ἐπιμένομεν θέλοντες νὰ τὰς τελειοποιήσωμεν. Κατὰ δυστυχίαν ὅμως παραμελοῦμεν τὴν ἀξιολογώτατην ὄλων τῶν μηχανῶν, ἐκείνην ἣτις γίνεται ψυχὴ ὄλων

τῶν ἄλλων. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι τὸ πρότιστον ἐλατήριο· ὅθεν συμφέρεי ἀσυγκρίτῳ λόγῳ αὐτὴν νὰ τελειοποιῶμεν μᾶλλον ἢ τὰς δευτερευούσας μηχανὰς, τὰς ἐνεργουμένας ὑπ' ἐκείνου. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν ἐπὶ Ἀλφρέδου. Αὐτὸ τὸ σύστημα, τὸ συνειθιζόμενον εἰς τὰ συσπουδαστήριά μας, ἔχει τὸ κακὸν νὰ μᾶς κάμνη νὰ καταδαπανῶμεν πολὺν καιρὸν, χρήματα καὶ κόπους, διὰ νὰ μάθωμεν ἀνωφελεῖ πράγματα. Τῆς βραχυτάτης ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου 20 χρόνους κατατρίβομεν εἰς τὸ νὰ μάθωμεν δύο ἀποθαμμένας γλώσσας (τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν)· καὶ ὅταν ἐξέλθωμεν ἀπὸ ταύτην τὴν σχολικὴν ζωὴν τῶν βασιάνων καὶ τῆς δουλείας, δὲν κάμομεν ἄλλο, κατὰ πρῶτον μεταχειριζόμενοι τὴν ἐλευθερίαν μας, παρὰ νὰ λησμονήσωμεν ὅσα ἐμάθομεν. Καὶ ἂν ἀπὸ τὴν ἀνατροφὴν ταύτην δὲν μᾶς μένουσιν ἄλλα μεγαλῆτερα κακὰ, τὸ αἴτιον τούτου εἶναι ὅτι τὴν σήμερον ἡ ἀτομικὴ ἐπιβροῇ τῶν ἀνατρεφόντων ἡμᾶς διδασκάλων τροποποιεῖται μέχρι τινὸς ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῆς πληθύος τῶν κοινωνούντων. Ἡ ἀνατροφή δὲν κρέμαται πλέον τὴν σήμερον ὀλοτελῶς ἀπὸ τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον σύστημα, ἀπὸ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα· αὐτὴ καταπίπτει, οὕτως εἰπεῖν, περὶ ἡμᾶς ὡς ἡ δρόσος τοῦ οὐρανοῦ. . . .

Κυρίως εἰπεῖν ἡ ἀνατροφή εἶναι τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, προικισμένος ὢν μὲ δυνάμεις, ἀλλ' ἐστερημένος ἀκόμη ἐννοιῶν, ἀποκτᾷ γνώσεις, αἱ ὁποῖαι τὸν καταστήνουσιν ἐπιτήθειον εἰς τὸ νὰ ἐνασχοληθῇ ἐπωφελῶς εἰς τὰ πράγματα τῆς ζωῆς· εἶναι λοιπὸν ὡς μία προεισαγωγὴ ἀναγκαιοτάτη τὸ νὰ στοχασθῇ τις ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἄλλ' εἰς τοῦτο δὲ κυρίως ἐπάνω, καθ' ὅλας τὰς ἡλικίας τοῦ κοινωνικοῦ κόσμου, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν σημερινὴν, ἠπατήθησαν πλείυτερον. Οἱ ἐπὶ Ἀλφρέδου δὲ ἦσαν πρὸς τοῦτο φρονιμώτεροι παρὰ τοὺς συγχρόνους ἡμῶν. Ὅστις ἦτο προωρισμένος νὰ γένῃ πολεμικὸς, συνειθίζετο παιδιῶθεν εἰς ὅλα τὰ γυμναστικά· ὁ ἱερεὺς ἐμάχθανε τὰ λατινικά, διότι ἦτο ἡ γλῶσσα τοῦ ἐπαγγελματός του· καὶ ὁ λαϊκὸς, ὁ ἐπιθυμῶν νὰ διδαχθῇ, αὐτὰ ἐμάχθανε ὁμοίως, διότι ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἦτο ἡ κἀτοχος καὶ φύλαξ ὄλων τῶν γνώσεων πῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἡμᾶς δὲ τὴν σήμερον ἀνατρέφουσιν ὅλους, ὡς νὰ εἴμεθα προωρισμένοι νὰ συστήσωμεν ἐν ὀλόκληρον ἔθνος φιλολογικόν· μ' ὅλον ὅτι

ἡ Εὐρώπη πρέπει νὰ ἔχῃ πλειότεραν χάριν εἰς τὰς ἐπιστήμας ἢ εἰς τὰ κυρίως λεγόμενα γράμματα. Εἰς τὰς ἐπιστήμας χρεωστούμεν τὰ πλουτὴ ἡμῶν, τὴν εἰς πάντα εὐπορίαν καὶ τὰς πλειότερας ἡμῶν ἑδωπαθείας. Διὰ τῆς φιλολογίας δὲν ἀνέβημεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον, εἰς τὸν ὅποιον εὐρισκόμεθα, ἀλλὰ διὰ τῆς νομικῆς, διὰ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς ἀστρονομίας, γημίας, φυσικῆς ἱστορίας, διὰ τῶν μαθηματικῶν κ.τ.λ. καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων εἴμεθα προωρισμένοι ν' ἀναβῶμεν ὑψηλότερα καὶ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἀρίστον, οὕτως εἰπεῖν, τῶν εὐτυχημάτων, ὅπου, ἐπὶ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, ἀπόκειται εἰς τὸ ἀνθρώπινόν γένος νὰ φθάσῃ. . .

Ἡ ἀνατροφή ἐν γένει πρέπει νὰ σχολάζεται ὡς ἰδιαιτέρον σκοπὸν τῆς τοῦτο, τὸ νὰ καλλιεργῆ καὶ νὰ μεγαλύνῃ τὸ ἠθικὸν αἴσθημα· νὰ δίδῃ εἰς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις, ὅσπν αὐταὶ ἐπιδέχονται ἀνάπτυξιν, καὶ ν' αὐξάνῃ διὰ τῆς γυμνάσεως τὴν εὐρωστίαν τοῦ σώματος.

Εἶναι φανερόν ὅτι, ὡς πρὸς ὅλα ταῦτα, εἶναι δι' ὅλου ἔλλειπές τὸ ἰδικόν μας σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ φέρει βαθύτατα τὰ σημεῖα τῆς βαρβαρότητος ἐκείνων τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐσυστήθη. Διδασκόμεθα ἡμεῖς τὴν σήμερον ὅτι ἐκεῖνον τὸν καιρὸν οἱ ἱερωμένοι ἐδιδάσκοντο, διότι ἄλλοι τότε παρὰ τοὺς ἱερεῖς δὲν ἐσπουδάζον. Ἡμεῖς μανθάνομεν τὰ λατινικὰ, διότι τότε δὲν ὑπῆρχον ἄλλα βιβλία παρὰ τὰ λατινικὰ, καὶ μία ἀβλία διαλεκτος ἢ κουτσόγλωσσα βωμαϊκὴ (*), ἥτις ἡ γλῶσσα τῶν νόμων, τῆς θεολογίας καὶ τῶν γραμμάτων. Ἐξεφύγαμεν ἀπὸ τὰ μωρολογήματα ἐκεῖνα τὰ σχολαστικὰ, τὰς ἐξηγήσεις καὶ μεθερμηνεύσεις, τὰ σημειώματα κ.τ.λ. εἶναι καιρὸς νὰ ἐκφύγωμεν πλεον καὶ ἀπὸ τὸ μονοπωλεῖν τῶν διδασκαλῶν τῆς λατινικῆς καὶ ἑλληνικῆς (**).

Ἀκαταπαύτως μᾶς λέγουσιν ὅτι οἱ δεξιότεροί μας πολιτικοὶ καὶ οἱ σφαιρότεροι νομικοὶ ἀνετρέφθησαν εἰς τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα σπυροδαστηρίον (college). Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν στοχαζόμεθα τοῦτο ὡς μέγα τι κατόρθωμα· διότι οἱ τοιοῦτοι ὅτι ἔτυχαν νὰ ἐξεύρωσι καλῶς, τὸ ἔμαθαν ἐξώρας αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἐξεληθόντες ἀπὸ τὸ σπυροδαστήριον.

Ἀπὸ τὸ ἕκτον ἢ τὸ ὄγδοον ἕως τὸ δέκατον ἕκτον καὶ δέκατον

(*) Λατινικὴ δηλ. διεφθαρμένη. (**) Ἄ: μὴ λαμπρῶς ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ λαλῶν οὕτως εἶναι Ἄγγλος σχολάζομενος περὶ ἐκπαιδεύσεως Ἀγγλῶν· εἰς Ἑλλήνας ὅμως ἡ σπουδὴ τῆς ἑλληνικῆς εἶναι ἡ πρωτίστη καὶ ἀναγκαιότατη, ὡς θέλομεν ἀποδείξει εἰς τὰ κατωτέρω.

ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας μας καταδαπανῶμεν 8 ὥρας τῆς ἡμέρας, κατὰ τὸ διάστημα 9 ἢ 10 μηνῶν ἐκάστου τῶν πολυτίμων χρόνων τῆς νεότητός μας, διὰ νὰ μάθωμεν, ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, διὰ νὰ προσπαθῆσωμεν νὰ μάθωμεν τὴν λατινικὴν καὶ μικρὰ τινα τῆς ἑλληνικῆς· καὶ καθ' ὅσον αὐτὸν τὸν καιρὸν οἱ διδάσκαλοι μας δὲν φροντίζουν νὰ μᾶς δώσωσι νὰ καταλάβωμεν τὴν ὕλην τῶν κλασικῶν συγγραφέων, νὰ μᾶς μαθητεύσωσιν εἰς τὰ τῆς ἱστορίας καὶ φιλοσοφίας, τῆς πολιτικῆς, ἢ εἰς τὰς γνώμας τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ μᾶς ἀπασχολοῦσιν εἰς τὴν ξηρὰν Γραμματικὴν, εἰς τὴν σύνταξιν, εἰς τὰ περὶ χρόνου καὶ προσωδίας, εἰς τὰ μέτρα, καὶ φροντίζουν νὰ μᾶς δίδωσι νὰ ἀπομνημονεύωμεν μερικὰ τεμάχια τῶν κλασικῶν ποιητῶν, ἢ νὰ μᾶς βάλλωσι νὰ συνθέτωμεν ἡμεῖς γελοίους τινὰς στίχους εἰς τὴν γλῶσσαν ἐκείνων. Μὲ τὴν δυναστείαν καὶ τὰς αὐστηρὰς ποινὰς καταφέρουσι τὴν νεολαίαν νὰ σπουδάζῃ εἰς ἔργον φέρον τύση ἀηδίαν, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἀχρηστίαν αἰσθάνεται αὕτη ἐνδομίχως κινουμένη ὑπὸ τινος ἐνστίκτου φυσικοῦ, τὸ ὅποιον ὑπὸ τῶν παραλογισμῶν καὶ σοφισμάτων ἀκόμη δὲν διεστράφη. Ὁ καρπὸς τῆς τοιαύτης ἀνατροφῆς εἶναι οὐδέν· διότι οἱ ὀλιγώτατοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἵτινες δύνανται νὰ γράψωσι καὶ νὰ λαλῶσι λατινιστῶν, καὶ ν' ἀναγινώσκωσι τοὺς ποιητὰς, τοὺς ἱστορικοὺς καὶ τοὺς φιλοσόφους τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν, μὲ τὴν αὐτὴν ἡδονὴν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκουν τὸν Οὐμην, τὸν Μίλτωναν, τὸν Βουαλῶν καὶ τὸν Τάσσον, ὅλοι σχεδὸν, λέγω, ἐξεληθόντες ἐκ τοῦ σπυροδαστηρίου ἐξαναήρχισαν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς νὰ ἐξανασπουδάζωσι. Τὸ λεγόμενον περὶ τῶν λατινικῶν εἶναι ἔτι ἀληθέστερον περὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Καὶ βέβαια, ἂν ἀληθῶς ἐμανθάνομεν τὴν ἑλληνικὴν εἰς τὰ σχολεῖά μας, εἰς ἑλληνιστῆς δὲν ἤθελεν εἶσθαι μεταξύ ἡμῶν τύσον σπάνιον πρᾶγμα. Τύσον ὀλίγοι τῶν ἀριθμῶν εἶναι ὥστε, ὅταν φανῇ εἰς, τὸν βλέπομεν ἐκθαμβεῖ, καὶ φροντίζομεν εὐθὺς νὰ τὸν κάμωμεν πούποτε καὶ προφέσορα τῆς ἑλληνικῆς.

Ἐκ τῶν ἄνω εἰρημένων συνάγει ὁ συγγραφεὺς ὅτι, ἀφινόμενης κατὰ μέρος τῆς ἰδιατελείας τῶν προφεσῶρων, ἡ σπουδὴ τῶν δύο παλαιῶν γλωσσῶν δὲν ὠφελεῖ εἰς τίποτ' ἄλλο εἰμὴ εἰς τὸ νὰ διασκεδάξῃ τὸν καιρὸν τῶν παιδιῶν, καὶ ν' ἀπεκφορτίξῃ τοὺς γονεῖς ἀπὸ τὸ βῆρος τῆς περὶ αὐτῶν φροντίδος δέκα ἢ δωδέκα χρόνους, κατὰ τοὺς ὑπαί-

ους δὲν ἐξεύρουσιν εἰς τί ἀπασχολοῦντες τὰ παιδιά των νὰ τ' ἀντικόπτωσιν ἀπὸ τῶν κακῶν τὴν πράξιν· πλὴν, λέγει, ὅλ' αὐτὰ ἦτο δύνατον νὰ κατορθωθῶσι μ' ἄλλον τρόπον, μὴ φέροντα εἰς τὰ ἀνωτέρω ἀτοπήματα, οὐδὲ χρειάζομενον τὴν δαπάνην τῶν πολλῶν χρημάτων. Μετὰ ταῦτα δ' ἐπιχειρεῖται ν' ἀποδείξῃ λαοθασιμένην τὴν γνώμην τῶν λεγόντων, ὅτι ἡ σπουδὴ τῶν δύο παλαιῶν γλωσσῶν βουθεῖ πολὺ εἰς κατάληψιν τῆς ἰδικῆς των, ἥτις, καὶ μάλιστα ἡ ἀγγλικὴ, δὲν ἔχει κάμμίαν ὁμοιότητα μ' ἐκείνας. Πρὸς μάθησιν, λέγει, τῆς ἀγγλικῆς νὰ ζητήσῃ τις νὰ σπουδάσῃ τὴν λατινικὴν, εἶναι τὸ αὐτὸ, ὡς καὶ νὰ ἐσηκόνετό τις ἀπὸ τὴν Λόνδρον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ σκοπῷ νὰ θεωρήσῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ τὴν Βιέννην ἢ τὸ Μόναχον. Ἀλλ' οὔτε διὰ τὴν Ποιητικὴν καὶ Ῥητορικὴν στοχάζεται ἀναγκαίαν τὴν σπουδὴν τῶν δύο παλαιῶν γλωσσῶν, καθὼς ἄλλοι ἐγνωμδότησαν νομίζοντες ὅτι, διὰ νὰ μελετήσῃ καὶ τῶν δύο τεχνῶν τὰρισουργήματα, ἔπρεπε νὰ μάθῃ τις τὰ Ἑλληνικά. Ἀλλὰ, λέγει, ἡ ῥητορεία ἢ εἰς τὴν Ῥώμην καὶ τὰς Ἀθήνας εἶναι ἢ αὐτὴ μὲ τὴν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τοῦ Βρουγγάμου, Κάννιγγος ἢ τοῦ χριστιανοῦ ἱεροκήρυκος; Καὶ πόσοι τῶν ἰδικῶν μας ἐπισήμων ποιητῶν καὶ συγγραφέων δὲν ἐγνώριζον ποσῶς τοὺς παλαιούς κλασικούς, καὶ μ' ὅλον τοῦτο εὗρηκαν πρωτότυπα ἢ εἰς τὴν ἰδίαν μας φιλολογίαν, ἢ εἰς τὴν τῶν νεωτέρων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης νὰ μιμηθῶσι; Πόσων ποιητῶν τὴν εὐφυϊάν ἢ τὸν οἶστρον δὲν ἐμάρανεν ἢ γνώσις τῶν παλαιῶν ποιημάτων, ὥστε θελοντες νὰ μιμηθῶσιν ἐκεῖνα καὶ οἱ εὐφυέστεροι δὲν ἠμπόρουν νὰ συλλάβωσι τι ἴδιον, ἔχον ἴδιόν τινα πρωτοτυπίας χαρακτῆρα; Πάντοτε ὑπῆρξαν μεγάλοι ῥήτορες, ὅποτε ἔτυχον μεγαλοφυεῖς ἄνδρες καὶ μεγάλα πράγματα διὰ νὰ τοὺς κινήσωσι, καὶ προσέτι (διότι καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀναγκαῖον) καὶ ἀκροαταί, οἵτινες ἠμπόρουν νὰ ἐνοῶσιν ἐκείνους. Πιστεύει τίς ποτε ὅτι, ἂν αἱ παλαιαὶ δημοκρατίαι δὲν εἶχον τοὺς Δημοσθένεις καὶ Κικέρωνάς των, ἠθελαν τάχα ὑπάρξει ὀλιγώτεροι ῥήτορες εἰς τὰ χρονικά τῶν βουλευτικῶν συνεδρίων τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας;

Τὰ ὅσα τέλος εἶπε περὶ τῆς Ῥητορικῆς καὶ Ποιητικῆς ὁ συγγραφεὺς, τὰ προσαρμύζει καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς κλάδους τῆς φιλολογίας. Ἡ νεωτέρα Εὐρώπη, λέγει, ἔχει ἐν ἄθροισμα ἰδεῶν καὶ γνώσεων ἀγνώστων εἰς τὴν παλαιὰν Εὐρώπην· αὐταὶ δὲ πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ δώσωσι διὰ

θυγαίν ἰδιαίτερον εἰς τοὺς συγγραφεῖς των. Ἐκ τούτων δὲ συμπεραίνει ὅτι εἶναι πολὺ συμφερωτέρα τὴν σήμερον ἢ μάθησις τῶν λαλουμένων γλωσσῶν. Πικρετὸς τῆς κοινώσεως τῶν ἰδεῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν εἰς τὰ σήμερον πολιτισμένα ἔθνη, ἔχουσιν ἄμεσον συμφέρον διὰ τὰς πολιτικὰς καὶ διπλωματικὰς των σχέσεις, διὰ τὸ ἐμπόριον νὰ ἐνοῶσι καὶ νὰ λαλῶσι τὰς καθομιλουμένας γλώσσας τῶν σημερινῶν ἐθνῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναγκάζονται νὰ διατρέβωσι διὰ τὰς ὑποθέσεις των. (Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον.)

ΕΙΛΗΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΑΙ.

Ὁ πρὸ πολλοῦ καιροῦ προσδοκώμενος διδάσκαλος τῆς μαθηματικῆς εἰς τὸ Κεντρικὸν σχολεῖον τῆς Αἰγίνης, κ. Ν. Χορτάκης ἦλθε τέλος ἀπὸ Σμύρνης καὶ ἀνεδέχθη τὴν διδασκαλικὴν καθέδραν περὶ τὰ μέσζα τοῦ παρελθόντος. Χρηματίας μαθητῆς εἰς ἓν τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καλητέρων μας σχολείων, εἰς τὸ φιλολογικὸν τῆς Σμύρνης γυμνάσιον, καὶ εἰς αὐτὸ γυμνασθεὶς καὶ τὸ διδάσκειν, πρὶν ἀκόμη ἀπέλθῃ εἰς Γερμανίαν, ἀπέκτησε διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ φιλομαθείας του τὴν ἀπαιτουμένην ὡς ἐκ τῶν γνώσεων ἰκανότητα ὁμοῦ μὲ τὴν ἠθικὴν χρηστότητα καὶ ἐμβριθεῖαν τὰς ἐμπρεπούσας εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα. Τὸ ἀκροατήριον, συμπληρούμενον ἐξ ἑκατῶν περίπου νέων μετὰ προθυμίας καθημέραν συντρεχόντων εἰς ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων τῆς Γεωμετρίας καὶ Ἀριθμητικῆς, ἀποδεικνύει ὅτι θεραπεύεται ἡ φιλομάθεια τῶν μαθητῶν· ὁ δὲ ζῆλος καὶ ἡ ἐπιμέλεια τοῦ διδασκάλου μᾶς ἐπεπλίζουσιν, ὅτι καὶ διὰ τῶν ἄλλων του γνώσεων θέλει ἐπαυξῆσαι τὸ πρὸς τὴν νεολαίαν ὠφέλιμον αὐτοῦ, ἀναδεχόμενος κατόπιν νὰ παραδώσῃ καὶ κἀνὲν ἄλλο μάθημα.

Ἑλληνικὸν σχολεῖον σύστασις εἰς Τριπολιτσαῖν.

Ἡ ἐκ τῶν ἐρειπίων τριῶν πλησίον κειμένων παλαιῶν πόλεων συσταθεῖσα, ὡς λέγεται, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομασθεῖσα Τρίπολις ἢ Τριπολιτσαῖ κατεσκάφη ἐκ θεμελίων ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἀπελπισθέντων ὅτι δὲν τοῖς ἦτο πλέον δυνατόν νὰ κατακρατήσωσι τὴν Πελοπόννησον εἰς τὰς χεῖράς των. Πρωτεύουσα ἐπὶ Τουρκίας τῆς Πελοποννήσου, εἰς τῆς ὁποίας τὸ μεσαίτατον ὀρόπεδον κεῖται, ὑπερέγχε τῶν ἄλλων πόλεων διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς κεντρικῆς θέσεως αὐτῆς εἶχε μὲ ὅλην τὴν χερσόνησον, ὡς ἐκ

ταῦτα ἠμπόρεσε καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς νὰ ἐξέχη τῶν ἄλλων μὲ τὰ λειψάνα αὐτῆς, καὶ νὰ ἐπισύρη καὶ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως. Μόλις ὁ ἐχθρὸς ἀφῆκε καταδαφίσας τὴν Τρίπολιν, καὶ εὐθὺς οἱ κάτοικοι καὶ οἱ πάροικοι ἐτρεῖξαν ἢ ἀναστήσωσι καλύβας εἰς τῶν κατεσκευασμένων οἰκιῶν τῶν τοῦς τύπους. Ἡ Κυβέρνησις ἐφρόντισε νὰ σχεδιάσῃ τακτικῶς καὶ νὰ βυμοτομήσῃ τὸ γήπεδον τῆς παλαιᾶς πόλεως, νὰ κτίσῃ τινὰ οἰκήματα διὰ τὰς τοπικὰς ἀρχὰς καὶ ἐν σχολεῖον ἀλληλοδιδασκτικὸν δημόσιον, εἰς τὸ ὁποῖον χωροῦν 400 μαθηταί. Ἀλλ' ἡ πόλις αὕτη, διὰ τὴν κεντρικὴν θέσιν τῆς, καὶ διὰ τὰς ὁποίας ἔχει ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ τὰς περὶ αὐτὴν πλειοτέρας ἐπαρχίας τῆς χερσονήσου, ἔπρεπε, σιμὰ ἄλλων δημοσίων καταστημάτων, νὰ ἔχη καὶ ἐν Ἑλληνικὸν σχολεῖον δημόσιον. Βλέπομεν εὐχαρίστως ὅτι περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος ἐστάθη διδάσκαλος Ἑλληνικὸς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὁ κύριος Διονύσιος Ζῶτος, μαθητευθεὶς εἰς Κυδωνίας, καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους τοῦτους χρόνους διδάξας εἰς τινὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου μὲ πολὺν ζῆλον. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἔχουσα αὐτὸ τὸ σχολεῖον εἰς τὴν ἄμεσον προσασίαν τῆς, ὡς πληρόνουσα καὶ τὸν μηνιαῖον μισθὸν τοῦ διδασκάλου, θέλει φροντίσει νὰ διοργανισθῇ καὶ τοῦτο ὡς τὸ προκαταρκτικὸν τοῦ Κεντρικοῦ, διὰ νὰ ἔχωσι αὐτὸ οἱ ἐκ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν συνερχόμενοι μαθηταὶ προετοιμαστικὸν εἰς ἄλλων ἀνωτέρων γνώσεων σπουδὴν ἢ ἂν δὲν συγχωρῶνται ἐκ τῶν περιστάσεων νὰ σπουδάσωσι ἀνώτερα μαθήματα, νὰ ἐξεύρωσι, ἐπιχειριζόμενοι μίαν τέχνην, τὰς ἀναγκασιτάτας καὶ γνώσεις εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον.

Βιβλιοθήκη τοῦ Ὀρφανοτροφείου.

Ὁ προσέσωρ κ. Αἰμίλιος Τυπάλδος ἐπρόσφερεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ὀρφανοτροφείου δωρεὰν τοῦ Βυφῶνος τὴν Φυσικὴν Ἱστορίαν ἰταλισί, τῆς νέας ἐκδόσεως, εἰς 43 τόμους, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ μεταφρασθεῖσαν ὁμοίως εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ τυπωθεῖσαν μετὰ πολλῶν σημειώσεων Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας τοῦ Σχαιλλου. Ἐφθασαν προχθὲς καὶ τὰ ὅσα τῶν κλασικῶν Ἑλλήνων συγγράμματα, κατ' ἐπιταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, εἶχε παραγγεῖλει ἢ ἀγορασθῶσι ὁ ἔφορος τοῦ Κεντρικοῦ σχολείου, καὶ κατετάχθησαν καὶ αὐτὰ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τὴν ἐθνικὴν. Οὕτως αὐξανομένη κατὰ

μικρὸν διὰ τῶν καθημέραν προσφορῶν τῶν ἰδιωτικῶν, καὶ διὰ τινος ἐτησίως ἀγορᾶς τῶν κλασικῶν, ταχέως ἐλπίζομεν νὰ γένη ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη ἰκανῶς πλουσία καὶ ἀρκετὸν βοήθημα τῶν μαθητευομένων καὶ τῶν διδασκόντων.

Ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον εἰς Ἀθήνας.

Πρὸ ὀλίγου καιροῦ διέβη ἐδῶθεν εἰς Ἀθήνας ὁ κ. Ἰωννᾶς Κίγγος, εἰς τῶν ἐκ τῶν φιλανθρώπων Ἀμερικανῶν τῶν προσπαθούντων πρὸς τὴν διάδοσιν τῶν φῶτων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκοπὸν εἶχε νὰ συστήσῃ ἐκεῖ ἐν Ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον, καὶ τώρα μανθάνομεν ὅτι καὶ ἐκατόρθωσεν ἤδη τὸ ἔργον, καὶ φοιτῶσι εἰς τὸ σχολεῖον μαθηταὶ ὑπὲρ τοὺς 100. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὁ κ. Ἰωννᾶς, μεταχειριζόμενος διδασκάλους ὁμογενεῖς δεδοκιμασμένους, καὶ πεπαιδευμένους καὶ ὑποληπτικούς, θέλει εὐδοκιμήσει εἰς τὸ φιλάνθρωπόν του ἐπιχείρημα, καὶ οἱ ἀγῶνές του θέλουσι ἀφελῆσαι τὴν ἀθηναϊκὴν νεολαίαν. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὑπὸ τῆς φρονήσεώς του ὀδηγούμενος δὲν θέλει παραδεχθῆ τίποτε ἀφ' ὅσα ὑποφαίνονται ἀντιβαίνοντα εἰς τὰ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ θέλει μεταχειρίζεσθαι μάλιστα ὅλα τ' ἄλλα μέσα καὶ τοὺς τρόπους τοὺς ἐγκριθέντας καὶ πρασσομένους εἰς τὰ λοιπὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος. Μὲ τοῦτον μόνον τὸν τρόπον δύναται νὰ τελεσφορήσῃ καὶ ν' ἀποδείξῃσι πραγματικῶς οἱ φιλάνθρωποι Ἀμερικανοὶ εἰς τὸν κόσμον, ὅτι δι' ἄλλον σκοπὸν δὲν ἐσύστησαν σχολεῖα εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰμὴ διὰ ν' ἀναθρέψωσι Ἕλληνας, ὅχι εἰς ξένα καὶ ἄλλογενῆ, ἀλλ' εἰς τὰ πάτρια καὶ ἴδια αὐτῶν ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰ Ἑλληνικά.

I. K.

B.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Ἀρχαιολογία (ὠραῖαι τέχναι)

Περὶ τῶν δύο λέοντων, τῶν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ναυπηγείου τῆς Βενετίας, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν μνημείων ὁμοειδῶν, ὑπὸ Α. Μ. εἰς τὸν 38-39 Ἄρ. τοῦ *Courrier de la Grèce* (μετάφρασι).

Κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ναυπηγείου τῆς Βενετίας καίονται δύο κλοσσαῖοι λέοντες πεντελησίου λίθου· ὁ μὲν παριστάνεται ἐπὶ τῶν γλουτῶν του καθήμενος, ὁ δὲ ἄλλος κατακείμενος, καὶ ἀμφότεροι φαί-

νονται ὅτι εἶναι τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου ἔργον, σκοπὸν ἔχοντος νὰ παραστήσῃ δύο διαφόρους θέσεις. Ὁ πρῶτος εἶναι σώος· ἡ δὲ χαιτὴ τοῦ δευτέρου εἶναι μεταγενεστέρου τεχνίτου ἔργον, ὅστις εὐτυχῶς ἀπεμμήθη τὴν τοῦ παλαιοῦ καλλιτεχνίαν. Ὁ καθήμενος λέων ἦτο εἰς τὸ παράλιον, κατὰ τὸ ἐνδόμυχον τοῦ Πειραιῶς, ἐξ οὗ ὀνομάζεται μέχρι τῆς σήμερον ἀπὸ τοὺς ναυτάς Porto Leone καὶ Πόρτο Δράκο. Ὁ ἄλλος ἔκειτο κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν. Ὁ Γουλιετιέρος, ὁ Βέλερ, ὁ Σπῶν, ὁ Μαγνής καὶ πολλοὶ ἄλλοι περιηγηταί, οἵτινες εἶδον τὰς Ἀθήνας, ὅτε οἱ λέοντες οὗτοι ἔκειντο εἰσέτι εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν θέσιν, ἀναφέρουν αὐτοὺς ἢ τοὺς περιγράφουν. Ὁ Βέλερ ὀρίζει τὸ ὕψος τοῦ καθημένου λέοντος δέκα πῶδας. Ὁ δὲ Σπῶν, λέγει, ὅτι εἶναι τρεῖς φοραῖς μεγαλύτερος τοῦ φυσικοῦ μεγέθους. Εὐκόλως δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι τὸ ὁμοίωμα τοῦτο ἐχρησίμευεν ἄλλοτε ὡς πηγή· ἐπειδὴ ἡ κεφαλὴ του εἶναι τρυπημένη, καὶ ἡ τρύπα αὕτη συγκοινωνεῖ μὲ τὸ χάσμα τοῦ σώματος, ὅπου διωχετεύετο τὸ ὕδωρ διὰ σωληνός τινος διερχομένου διὰ τῆς βράχειος. Ἡ ἐμπεριέχουσα αὐτὸν ἐγγλυφὴ, φαίνεται εἰσέτι, μολονότι ἐγεμίσθη ἔπειτα μὲ κομμάτια μαρμάρου. Εἶναι πιθανὸν ὅτι τὰ πλοῖα ὑδρεύοντο εἰς αὐτὴν, καὶ ὅτι ὁ λέων ἐτέθη εἰς φυλακὴν τοῦ λιμένος, ὡς σύμβολον τῆς ἀγρυπνίας καὶ τῆς ἰσχύος.

Ἡμποροῦσέ τις νὰ προβάλῃ ἔτι καὶ ἄλλην εἰκασίαν. Οἱ λέοντες οὗτοι ἐστύλιζον ἴσως τοὺς τάφους τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἐνδύζως πεσόντων πολιτῶν. Ἐν ἐπιτάσειον ἀνάγλυφον, ἐξ Ἀθηνῶν καὶ τοῦτο μετακομισθὲν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Αἰγίνης, παριστάνει ἓνα λέοντα ἔχοντα τὴν ἰδίαν θέσιν μὲ τὸν προειρημένον, μολονότι κατ' ἀλήθειαν ὑπαινίττεται τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος, ὅστις ὀνομάζετο Λέων. Οἱ Σπαρτιάται, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς γενναιοκαρδίας τοῦ Λεωνίδου μάλλον, ἢ διὰ νὰ ὑπαινιττώσονται τὸ ὄνομά του, ἔστησαν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἥρωος λέοντα. Ὁ κινήτος ναὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἰς τὸν ὁποῖον μετεκόμισαν τὸ σῶμά του εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἶχεν ἐπὶ τῆς πύλης δύο χρυσοὺς λέοντας. Αἰθίνος λέων ἐστύλιζε καὶ τὸ μωσολεῖον τοῦ Ἑρμείου εἰς τὴν Κύπρον. Ὁ ὄρθιος λέων τοῦ παλατιοῦ Barberini μετεκομίσθη ἐκεῖ ἀπὸ ἓνα τάφον· ὁ δὲ Πausanias καὶ οἱ ἐπιγραμματοποιοὶ συγγραφεῖς μαρτυροῦσιν ὅτι τοῦτο τὸ θηρίον ἐστύλιζε συνήθως τοὺς τάφους.

Εἶναι δύσκολον ν' ἀποφασίσωμεν εἰς ποίαν ἐποχὴν ἀνάγονται οἱ δύο λέοντες τῶν Ἀθηνῶν. Ἀνάγονται ἄρα γε εἰς μεταγενεστέραν τῆς τῶν Ἀντωνίνων ἐποχῆς, ἐπειδὴ ὁ Πausanias δὲν ἀναφέρει τι περὶ αὐτῶν; Ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ ἐποχὴ, αὐτοὶ ἔχουσι πολλὰ τῆς ἀληθοῦς καλλονῆς· καὶ ὁ Βιγκελμᾶνος τοὺς κατατάσσει μεταξὺ τῶν καλλίστων μνημείων τούτου τοῦ εἶδους. Προσθέτει δὲ ὁ ἀγγλῖνος οὗτος ἱστορικός, ὅτι ὅχι μόνον οἱ τεχνῖται, ἀλλὰ καὶ οἱ φιλόσοφοι τῶν Ἑλλήνων εἶχαν ἀντικείμενον σπουδῆς καὶ τὴν φύσιν τῶν ζώων, διὰ τοῦτο αἱ εἰκόνες τῶν παλαιῶν λεόντων παριστάνουσιν ἰδανικόν τι, τὸ ὁποῖον τοὺς διακρίνει ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς.

Εὐρίσκονται χαλκοχαραγμένοι οἱ λέοντες τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὰ συγγράματα τοῦ Φανέλλη (Atene Attica), τοῦ Κορωνέλλη (Singolarità di Venezia), τοῦ Ζανέττη (Delle antiche Statue greche e romane), καὶ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς περιγραφὰς τῆς Βενετίας, εἰς μικρὸν σχῆμα.

Οἱ λέοντες οὗτοι μετεκομίσθησαν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Βενετίαν, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ἄλωσιν αὐτῆς, γενομένην κατὰ τὸ 1687, ὡς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὰς ἐξῆς δύο ἐπιγραφὰς, αἱ ὁποῖαι ἐνεχαράχθησαν ἐπὶ τῶν βάθρων.

Φραγκίσκος Μαυροκηνὸς ὁ Πελοποννησιακός, Ἀθήνας ἐκπορθήσας, καὶ τὰς λιθίνους ἐκ Πειραιῶς εἰκόνας τῶν λεόντων ἀποσπάσας τροπαιοῦχη χειρὶ, εἰς τὴν ἑαυτοῦ μετήνεγκεν, κόσμον ἐσόμενα τῷ Ἑνετῷ λέοντι τὰ τὴν ἀπόειδα Ἀθηνῶν κοσμήσαντα.

Καὶ κάτωθεν τοῦ πρὸς δεξιὰν κειμένου λέοντος.

Ἀθηναϊκὰ τοῦ Ἑνετοῦ στόλου τρόπαια, ψηφίσματι τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας, ἐν τῇ τοῦ νεωρίου εἰσόδῳ καθιδρυθέντα.

Σωτηρίῳ ἔτει 1687.

Ὁ Μαυροκηνὸς ἠθέλησε τότε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἄλλο τρόπαιον τῆς νίκης του, τοὺς εἰς τὴν δίφρον τῆς Ἀθηνῶν ἔξευγμένους ἵππους, οἱ ὁποῖοι θαυμασιῶς εἶχαν διασωθῆ, καὶ ἔκειντο ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος· ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς ἀνεπιτηδειότητος τῶν τεκτόνων, οἵτινες ἐνησχολοῦντο νὰ ἀποσπάσωσι τὸ σύμπλεγμα τοῦτο, ἔπεσαν κατὰ τῶν πετρῶν καὶ ἐσυντρίφθησαν.

Ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ πρὸς ἀριστεράν κειμένου λέοντος ἀνακαλύπτει τις δύο μακρὰς ἐπιγραφὰς εἰς ρουνικὴν διαλεκτὸν, αἱ ὅποια εἶναι ἐγγεγραμμένα εἰς δύο ταινίας παραδόξως περιπεπλεγμένας. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν γραμμάτων εἶναι διεφθαρμένον· ἀλλ' ἡ περιγραφή τῆς ὀφιοειδοῦς ταινίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ χαρακτῆρες ἦσαν ἐγχαραγμένοι, πρὸς δεξιὰν μάλιστα, εἶναι καὶ μακροῦθεν ἀρκετὰ εὐδιάκριτοι εἰς τὸν ὅσιν εἶδε ρουνικὰς ἐπιγραφὰς. Μολοντοῦτο, κἀνεὶς δὲν ἀνέφερε τί ποτε περὶ αὐτῶν πρὶν τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καθ' ὃν ὁ σοφὸς Σουηκὸς Ἀκερβλάδος, πρῶτος ἀνεκάλυψεν αὐτάς, καὶ ἐκοινοποίησε τὸ περὶ τούτων ὑπόμνημά του εἰς μίαν φιλολογικὴν ἐταιρίαν τῆς Κοπεγχάγης κατὰ τὸ 1800 (1).

Ὁ Ἀκερβλάδος, διὰ τοῦ ὑπομνήματος τούτου εἴλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν σοφῶν τῶν βορειωτέρων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης. Ὅταν φθάσαι νὰ ἐρμηνεύσῃς τὰς ἐπιγραφὰς αὐτάς, ἴσως γνωρίσωμεν πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἐνεχαράχθησαν τὰ γράμματα ταῦτα. Δύναται τις μολοντοῦτο νὰ ὑποθέσῃ τοὺς Γότθους, οἵτινες δις κατεπλημύρησαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκυρίευσαν τὰς Ἀθήνας πρῶτον κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἐπὶ Γαλληνοῦ, καὶ δεῦτερον ἐπὶ Ἀρκαδίου. Οὗτοι πιθανῶς δὲν ἐγνώρισαν ποτὲ τὴν ρουνικὴν γραφὴν· ἐπειδὴ εἶχαν ἰδιαιτέρους τῶν χαρακτῆρας, οἵτινες εἶναι οἱ αὐτοὶ σχεδὸν μὲ τοὺς ῥωμαϊκοὺς, καὶ παντάπασιν ἀνόμοιοι τῶν ρουνικῶν.

Εἶναι πολλὰ πιθανὸν ὅτι τὰ ρουνικὰ γράμματα ἐφευρέθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς κἀνὲν τῶν βορείων μερῶν τῆς Γερμανίας, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν ἡ γραφὴ τῶν διεδόθη πρὸς τὰ λοιπὰ βόρεια μέρη. Ἀλλὰ πότε οἱ κάτοικοι τούτων τῶν μερῶν, οἵτινες μετεχειρίζοντο τὰ ρουνικὰ γράμματα, κατοίκησαν εἰς τὰς Ἀθήνας; Πόως ἔχων μεγάλην ἐξουσίαν διώρισε νὰ ἐγχαράξῃσι μετὰ προσοχῆς δύο ἐπιγραφὰς τόσον ἐκτεταμένας ἐπάνω εἰς δημόσιον μνημεῖον;

Κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα τὰ βόρεια ἔθνη ἔλαβον μὲ τὴν βυζαντινὴν ἐπικράτειαν συγκοινωνίαν, συνεχισθεῖσαν καὶ εἰς τοὺς μεταγε-

(1) Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο κατετάχθη εἰς τὸ Σκανδιναβικὸν Μουσεῖον (τῆρ. α.) τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ μετέπειτα μετεφράσθη γαλλιστὶ εἰς τὸν 7 τόμ. τῆς ἐγκυκλοπαδικῆς ἀποθήκης τοῦ Μιλάνου τοῦ 1804 μὲ παρατηρήσεις τοῦ Βιλλοισῶνος. Ἐκ τούτου τοῦ ὑπομνήματος συνερانیθησαν τὰ περιεργότερα τῆς παρούσης διατριβῆς.

γαστέρους αἰῶνας. Ὅλα δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα ἐγνωρίζοντο συγκεχυμένα ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Βαρσάγγοι, οἵτινες διὰ τοῦτο ὀνομάζονται καὶ Ἀγγλοι, Δανοὶ, Κελτοὶ καὶ Ἰθαγενεῖς τῆς Θούλης. Οὗτοι ἐσύστηνον τοὺς σωματοφύλακας τοῦ αὐτοκράτορος· συνώδεον μετ' αὐτοῦ εἰς τὰς ἐκστρατείας, ἐκράτουν τὰς κλεῖς τῶν πόλεων, ὅθεν διέβαιναν ὁ αὐτοκράτωρ ἠγρόπνουν καὶ ἐφύλαττον τὰ παλάτια, καὶ ἐπομποστοῦλον εἰς τὴν στέψιν των· ἐν ἐνὶ λόγῳ αὐτοὶ ἦσαν τὰ μισθοφόρα ἐλατήρια, τὰ ὅποια ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ φιλαργία ἐκινούσαν διὰ νὰ ἐμπνέωσι τρόμον εἰς τοὺς ὑποκειμένους. Οἱ Βαρσάγγοι διετήρησαν τὴν γλῶσσάν των· καὶ εἰς τὰ συμπόσια τῶν αὐτοκρατόρων, κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς, ἤρχοντο καὶ ἐξέφραζον εἰς τὴν γλῶσσάν των τὰς περὶ μακροημερεύσεως τοῦ αὐτοκράτορος εὐχὰς των. Ἡ γλῶσσα αὕτη ἦτον ἡ παλαιὰ Γοθικὴ, ἣτις διασώζεται εἰσέτι εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἰσλανδίας. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράξενον ὅτι διετήρησαν οἱ Βαρσάγγοι καὶ τὴν γραφὴν ὁμοῦ μὲ τὴν πάτριον γλῶσσαν, καὶ εἶναι ἐνδεχόμενον ὅτι αὐτοὶ ἐνεχάραξαν τὰς ἐπὶ τῶν λέόντων τοῦ Πειραιῶς ρουνικὰς ἐπιγραφὰς.

Ὁ κόμης Λουΐσιος Βόσσης ἐναντιώθη εἰς τὴν γνώμην τοῦ Σουηδοῦ Ἀκερβλάδου εἰς ἓν συγγραμμάτιον τυπωθὲν ἐν Ταυρίνῳ τῷ 1805 (1) δι' ὁμοχρηστικῆς ὅτι οἱ χαρακτῆρες οὗτοι εἶναι Τυρρῆνικοὶ ἢ Πελασγικοὶ· ἀλλ' ἡ γνώμη του ἔχει χρεῖαν βασιμωτέρων ἀποδείξεων.

Πλησίον τοῦ δεξιῶθεν κειμένου λέοντος βλέπει τις μίαν λέαιναν μικροτέραν τοῦ φυσικοῦ μεγέθους· ἀλλὰ δὲν εἶναι γνωστὸν πόθεν μετεκομίσθη. Αἱ λέξεις *anno Corcyrae liberatae* (ἐν ἔτει τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Κερκύρας) ἐγχαραχθεῖσαι ἐπὶ τοῦ βάρθρου μαρτυροῦσιν, ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνηγέρθη τῷ 1716 (2). Ἄλλος μικρότερος λέων κεῖται ὅχι μακρὰν αὐτοῦ· ἀλλ' εἶναι ἔργον πολλὰ ἄτεχνον. Ἀρχαιολό-

(1) *Lettres de M. Louis Bossi, de Milan, sur deux inscriptions prétendues Runiques trouvées à Venise, avec des observations sur les Runes et 3 gravures* — in 8.º

(2) Καθ' ἣν ἐποχὴν πολικρομένη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἠλευθέρωθη ἡ νῆσος αὕτη, τὸ προπύργιον τῆς χριστιανισμῆς, καὶ ἡ μόνη μείνασα ἀμίαντος ἀπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν. Ἡ ἐλευθέρωσις αὕτη συνέβη κατὰ τὴν 11 Αὐγούστου, ἡμέραν, καθ' ἣν καὶ ὁ κλεινὸς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρος γεννηθεὶς ὠνομάσθη Ἐλευθέριος.

γος τις σύγχρονος ἡμῶν νομίζει τὸν λέοντα τοῦτον, ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ ἀρχαίου χαρακτήρος (style) τῆς τέχνης, καὶ ἴσως τοῦ Ζ' πρὸ Χ. αἰῶνος, ἐπεὶ ἀναγινώσκει τις ἐπὶ τῶν ὤμων του τὴν Ἑλληνικὴν λέξιν ΛΕΩΓΕΝΕΘΑ ἀρχίζουσαν ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς ἀριστερά. Εἶναι προφανές ὅτι διέταζαν τὰ γράμματα τοιοῦτοτρόπως κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων, διὰ νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸ χαρακτῆρα ἀρχαιότητος, τὸν ὁποῖον ἀληθῶς δὲν ἔχει.

Πρὶν τελειώσωμεν τὴν διατριβὴν ταύτην, νομίζομεν καλὸν ν' ἀναφέρωμέν τι καὶ περὶ τοῦ κολοσσαίου λέοντος, ὅστις φαίνεται ἔτι τῆς σήμερον δύο περίπου μίλλια πρὸς βορρᾶν μακρὰν τῆς νῦν πόλεως τῆς Κίης (Τζιὰς) εἰς ἓνα ἰδιόκτητον ἀγρὸν τοῦ κ. Ἰωάννου Παγκάλου. λαμβάνομεν δὲ τὴν ἐξῆς περιγραφὴν αὐτοῦ ἀπὸ τὸν κ. M. Brondsted (Voyage et Recherches dans la Grèce, σελ. 50).

« Ὁ κολοσσαῖος οὗτος λέων παριστάνεται πλαγασμένος ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, ἔξυπνος, καὶ ἔχει τὴν κεφαλὴν ἀνυψωμένην. Τὸ σχῆμα τοῦ βράχου ἐνέπνευσεν ἀναμφιβόλως τὴν ἰδέαν εἰς τὸν τεχνίτην ν' ἀποτελειώσῃ τὸ ἔργον τῆς φύσεως καὶ νὰ τὸν μορφώσῃ τοιοῦτοτρόπως. Εἶναι φανερὸν τῶνόντι, ὅτι ἡ ὑπέρογκος αὕτη πέτρα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μετακομισθῇ ἀλλαχθέν, ἀλλ' εἰργάσθη εἰς τὸν τόπον διότι καὶ αὕτη εἶναι πωρὴν πέτρα σποδοειδῆς, ὁμοία μ' ἐκείνην, ἐκ τῆς ὁποίας σύγκειται ὅλος ὁ περίξ βράχος. Ἡ ὄλική μορφή αὐτοῦ εἶναι μεγαλοπρεπῶς κατεργασμένη· εἰς τὴν ἡρεμίαν ταύτην θέσιν τοῦ θηρίου, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀναλογίας τῶν μελῶν, ἐπιφαίνεται ἡ ἀληθινὴ ὁμοίωσις τῆς φύσεως. Ἐπειδὴ ὁ ὑπέρογκος οὗτος λέων, κατεσκευασθῆν διὰ νὰ βλέπεται μακρόθεν, ὁ τεχνίτης ἐξεπίτηδες δὲν ἐφρόντισε νὰ τὸν ἐπεξεργασθῇ λεπτομερῶς. Ἀπὸ ἐν κάποιον διάστημα μᾶς ἔκαμε κακὴν προσβολὴν ἢ κεφαλὴν του, ἣτις φαίνεται τῶνόντι πολλὰ λεπτὴ καὶ προμήκης· ἀλλὰ τὸ ἐλλάττωμα τοῦτο χάνεται ἐκ τοῦ πλησίον, ὅταν δὲν συμπεριλαμβάνῃ τις τὴν ὄλικήν μορφήν μὲ μίαν ὀμματίαν. Ἐμετρήσαμεν ἀκριβῶς τὸ μέγεθος τοῦ λέοντος, περὶ τοῦ ὁποίου κάνεϊς τῶν περιηγητῶν, νομίζω, δὲν ἀνέφερε τίποτε περὶ αὐτοῦ, μολονάτι κεῖται πλησίον τῆς νέας πόλεως.

Τὸ μῆκος του, ἀρχίζοντες ἀπὸ τοὺς ῥώθωνας καὶ προσδεύοντες κατ' εὐθείαν διὰ τοῦ μετώπου, καὶ δι' ὅλου τοῦ μήκους τῆς ῥάχews ἕως

τὴν ῥίζαν τῆς οὐρᾶς, εἶναι 28 Γαλλικῶν ποδῶν ἀπὸ τὸ χάσμα τοῦ στόματος ἕως τὸ ἀνώτερον τῆς χαιτίης διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ λαιμοῦ εἶναι ποδῶν 11 ἀπὸ τὴν ἀρθρωσιν τοῦ δεξιοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς ἕως εἰς τὸ μέσον τῆς ῥάχews, τούτεσι τὸ ὕψος τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τοῦ σώματος, 9 ποδῶν. Μᾶς ἐφάνη ὅτι ἡ ὑπέρογκος αὕτη πέτρα δὲν ἔχει ἰκανὸν ὑποστήριγμα πρὸς τὸν ἀπότομον κατήφορον, ὅπου εὐρίσκεται, καὶ ὅτι, ὅχι μόνον σεισμός τις, ἀλλὰ καὶ αἱ συνεχεῖς βροχαί, αἱ διαβρέγουσαι καὶ ἐκπλύνουσαι τὸ περικυκλόνον αὐτὴν γήπεδον, εὐκόλως θύναται νὰ τὴν ὑποσκάψωσι καὶ νὰ τὴν ἐκκλίσωσιν εἰς τὰς ὑποκάτωθεν φάραγγας».

Ὁ κύριος Brondsted νομίζει ὅτι εὔρε τὴν ἐξήγησιν τοῦ μνημείου τοῦτου εἰς ἓνα μῦθον ἐπιτόπιον, τὸν ὁποῖον μᾶς διέεωσεν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. (Περὶ Πολιτ. Θ'.) . . . « Λέγονται δὲ οἰκῆσαι νομφαί πρότερον αὐτὴν φοβήσαντος δ' αὐτὰς λέοντος, εἰς Κάρυστον διαβῆναι, Διὸ καὶ ἀκρωτήριον τῆς Κέως Λέων καλεῖται.»

Ἐγὼ ὅμως διστάζω ἂν οὗτος ὁ μῦθος ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μνημεῖον, τὸ ὁποῖον κεῖται τόσον μακρὰν τῆς θαλάσσης εἰς τὸ στενὸν ἑνὸς βουνοῦ, ὅπου πρέπει νὰ ὑπάγῃ τις ἐξεπίτηδες διὰ νὰ τὸ παρατηρήσῃ. Καὶ ἐπειδὴ δὲν κεῖται πολλὰ μακρὰν τῆς σημερινῆς πόλεως, ἢ τῆς παλαιᾶς Ἰουλίδος, ἐμπορεῖ τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι καὶ τοῦτο τὸ μνημεῖον ἀνηγέρθη εἰς τιμὴν τῶν ἀνδρείων Κείων, τῶν συναγωνισθέντων μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων εἰς τὴν Σαλαμίνα, εἰς τὰς Πλαταιάς, ἢ εἰς ὅποιονδήποτε ἄλλον ἔνδοξον ἀγῶνα.

Ἡ εἰκασία αὕτη φαίνεται ὅτι ὑποστηρίζεται κατὰ τι ἀπὸ τὰ ἐξῆς τοῦ Πausανίου (Βοιωτικ. Βιβλ. Θ', Κεφ. 40). « Προσιόντων δὲ τῆ πόλει, πολυάνδριον Θηβαίων ἐστίν, ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπιγράμμα, ἐπίσημα δὲ ἔπεστιν αὐτῷ λέων· φέροι δ' ἂν ἐς τῶν ἀνδρῶν μάλιστα τὸν θυμόν.»

Ἡ περιουπὴ αὕτη τοῦ Πausανίου εἶναι μᾶλλον περίεργος, διότι ὁ λέων, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει, ἀνεκάλυφθη εἰς τὴν Κάπραιναν, ἦτοι εἰς τὴν παλαιὰν Χαιρώνειαν, κατὰ τὸ 1820.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ.

ΕΠΙ ΕΠΙΚΛΕΟΥΣ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΑΣΤΕΙ ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΔΕ ΑΝΑΡΟΝΙΚΟΥ
 ΜΕΤΑΓΕΓΝΩΝΟΣ ΤΕΤΡΑΔΙ ΜΕΤ' ΕΙΚΑΔΑΣ ΘΕΟΓΕΝΗΣ ΚΑΛΑΙ
 ΜΑΧΟΥ ΔΕΥΚΟΝΘΕΥΣ ΕΙΠΕΝ ΕΠΕΙΔΗ ΘΕΟΔΟΤΟΣ ΕΥΣΤΡΟΦΟΥ
 ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΘΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝΝΑΥΤΟΝ
 5 ΤΟΝ ΕΠΙ ΕΡΓΟΚΛΕΟΥΣ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΤΑΣ ΤΕ ΘΥΣΙΑΣ ΕΒΟΛΗΣΗΣΕΝ
 ΑΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΚΑΘΗΚΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ ΤΟΥΣ ΔΙΕΙΦΟ
 ΜΕΝΟΥΣ ΠΑΝΤΑΣ ΣΥΝΕΤΕΛΕΞΕΝ ΔΕ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΜΑΙΑ ΚΑΙ ὕπε
 ΔΕΞΑΤΟ ΠΑΝΤΑΣ ΑΝΔΑΛΩΣΑΣ ΕΙΣ ΤΑΥΤΑ ΟΥΚ ΟΛΙΓΟΝ Πρὸς
 10 ΔΑΠΑΝΗΣΕ ΔΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΡΙΣΘΕΝ ΑΥΤΩΙ ΕΙΣ ΤΟ ΕΛΑΙΟΝ ΕΚ
 ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΔΕ ΚΑΙ ΟΠΛΑ ΟΚΤΩ ΚΑΙ ΑΝΕΓΡΑΨΕΝ ΤΟΥΣ
 ΝΕΝΙΚΗΚΟΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΟΜΟΙΩΣ ΔΕ ΚΑΙ ΤΟΥΣ Τὰ ΚΑΝΑ εἰ
 ΔΗΦΟΤΑΣ ΕΠΑΝΗΓΑΓΕΝ ΔΕ ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠΑΝΑΓΩΓΑΣ καὶ ἑκάσ
 ΤΟΝ ΜΗΝΑ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΣ ΕΝ ΤῶΙΣ ΚΑΘΗΚΟΥΣΙΑΙΣ ΗΜΕΡΑΙΣ
 ΠΡΕΣΕ ΔΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΛΟΙΠΟΙΣ ΕΙΔΙΚΙΣ ΚΑ
 15 ΚΑ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΦΙΑΟΤΙΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΗΣ ΟΥΘΕΝ ΕΛΛΗ
 ΠΟΝ ΕΙΣ ΤΑΥΤΑ ΠΑΝΤΑ ΑΝΗΛΩΣΑΣ ΠΑΕΙΟΝ ΑΡΓΥΡΙΟΝ
 ΠΙΚΟΔΟΜΗΣΕΝ ΔΕ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΙΧΟΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ἰσορῆ
 ΤΟΝ ΒΑΕΠΟΝΤΑ ΠΡΟΣ ΝΟΤΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤῶΥΤΩΝ ΠΑΝΤῶΝ
 ΑΠΟΔΕΛΟΓΙΣΤΑΙ ΤΕΙ ΒΟΥΛΑΙ ΚΑΙ ΤῶΙ ΔΗΜῶΙ ΔΕΔΟΚΕ Δὲ καὶ
 20 ΤΑΣ ΕΥΘΥΝΑΣ ΟΠΩΣ ΕΦΑΜΙΛΙΑΟΝ ΗΙ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙΣ
 ΦΙΑΔΟΘΕΙΝ ΕΙΔΟΣΙΝ ΟΤΙ ΚΑΤΑΕΙΩΣ ΤΙΜΗΘΗΣΟΝΤΑΙ Τῶν
 ΕΥΕΡΓΕΣΙΩΝ ΑΓΑΘΕΙ ΤΥΧΕΙ ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΤΕΙ ΒΟΥΛΑΙ
 ΤΟΥΣ ΔΑΧΟΝΤΑΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΣΑΝ ΕΚ
 ΚΑΗΣΙΑΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ ΓΝΩΜΗΝ ΔΕ ΕΥΜ
 25 ΒΑΔΕΣΘΑΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΟΤΙ ΔΟΚΕΙ ΤΕΙ ΒΟΥ
 ΔΕΙ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ ΤΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΤΟΝ ἰνιαυ
 ΤΟΝ ΤΟΝ ΕΠΙ ΕΡΓΟΚΛΕΟΥΣ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΘΕΟΔΟΤΟΝ ΕΥΣΤΡΟ
 ΦΟΥ ΠΕΙΡΑΙΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΟΣΑΙ ΑΥΤΟΝ ΧΡΥΣῶΙ ΣΤΕΦΑ
 ΝῶΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΦΙΑΟΤΙΜΙΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΤΗΣ ἰς ΤΟΝ ΔΗ
 30 ΜΟΝ ΤΩΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΕΙΠΕΙΝ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ
 ΤΟΥΤΩΝ ΔΙΟΥΝΥΣΙΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΤΡΑΓῶΔΙΟΙΣ ΟΤΑΝ
 ΠΡΩΤΟΝ ΓΕΝΗΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΝΤΕΙΟΙΣ ΤῶΙ ΓυμνικῶΙ ΑΓΩΝΙ
 ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΤΟΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΗ
 ΜΟΥ ΕΙΣΤΗΛΑΣ ΔΙΘΙΝΑΣ ΔΥΟ ΚΑΙ ΣΤΗΣΑΙ ΜΙΑΝ μὴν ΕΝ ΤῶΙ
 35 ΓΥΜΝΑΣΙῶΙ ΜΙΑΝ ΔΕ ΕΝ ΤῶΙ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤῶΙ ΤΗΣ ΑΓΟ
 ΡΑΣ ΤΟΠῶΙ ΤΗΣ ΔΕ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ
 ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΤΗΛῶΝ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΝΑΙ ΤΟΥΣ
 ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΣ ΜΕΡΙΣΑΙ ΔΕ ΤΟΝ ΤΑΜΙΑΝ ΦΙΑΟΚΑΗΝ ΠΕΙΡΑΙ
 ΕΙΑ ΕΚ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΚΑΤΑ ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΙΣΚΟΜΕΝΩΝ
 40 ΤῶΙ ΔΗΜῶΙ

Ο ΔΗΜΟΣ Ο ΣΑΛΑΜΙΝΙΩΝ
 ΘΕΟΔΟΤΟΝ
 ΕΥΣΤΡΟΦΟΥ
 ΠΕΙΡΑΙΕΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙ
 ΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΕΠΙ ΕΡ
 ΓΟΚΛΕΟΥΣ ΑΡ
 ΧΟΝΤΟΣ.

45

47

Αὐτὴ ἡ λιθὴν στήλη ἦτον συνημμένη μετὰ τὰ τείχη τῆς ἐκκλη
 σίας τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου εἰς τὴν Κοιλοουρην, κομωπόλιν τῆς νήσου
 Σαλαμῖνος· μετεκομίσθη δὲ, κατ' αἴτησιν τοῦ Ερφόρου μετὰ τὰς
 λοιπὰς ἐπιγραφὰς εἰς τὸ ἔθνικὸν Μουσεῖον. Πρῶτον ἐξέδωκε τὸ Ψη
 φισμα τοῦτο ὁ Raoul de Rochette (*Antiquités Grecques du*
Bosphore, σελ. 204), καὶ ἐπρόσθεσε γαλλικὴν ἐρμηνείαν καὶ
 τινὰς σημειώσεις. Ἀλλὰ τὸ ἀντίγραφον, τὸ ὅποιον ἔλαβεν, ἦτον τό
 σσον ἀτελὲς, ὥστε τὸν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τινὰς εἰκασίας εὐφροσύ
 νας μὲν, ἀλλ' ἐπιτοπλεῖστον ἐσφαλμένας. Χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν
 ὅλας τὰς διαφορὰς τῶν ἀναγνώσεων αὐτοῦ καὶ τῆς στήλης, ἄς ση
 μειώσωμεν μόνον τὴν ἀρχήν.

Ἐπὶ ΕΡΓΟΚΛΕΟΥΣ Ἀρχοντος ἐν Ἄρει ΤῶΙ ΣΑΛΑΜΕΩΣ ΜΗΝΟΣ
 Μεταγεγνῶνος τετραδί μετ' ΕΙΚΑΔΑ ΘΕΟΓΕΝΟΣ ΛΑ
 ΜΑΧΟΥ ΕΥΚΟΝΘΕΥΣ εἶπεν.

Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν ἀντὶ τοῦ Ἐπικληῆς, Ἐργοκλήης, ὅστις
 ἦτον ἄρχων ἐπώνυμος τοῦ προηγουμένου ἔτους· τὸ προσηγορικὸν
 τῶν Ἀθηνῶν Ἄςϋ, ἀποδιδόμενον εἰς τὴν Σαλαμῖνα· τὴν παράδοξον
 κατάληξιν Σαλάμεως· τὸν ἄρχοντα τῶν Ἀθηνῶν Ἐργοκλήν,
 μεταποιούμενον ἄρχοντα τῆς Σαλαμῖνος· τὸν ἀληθῆ αὐτῆς ἄρχοντα
 Ἀνδρόνικον καταλειπόμενον τὸ τοῦ Θεογένους Καλλιμάχου, ἢ κατὰ
 τὴν κακὴν ἀνάγνωσιν, Θεοξένου Λαμάχου, ἀνύπαρκτον
 δημοτικὸν Εὐκονθεύς. Ὁ Kœler (*Dorpatische Beiträge*,
T. I, p. 3) ἐξέδωκε δεύτερος τὸ Ψήφισμα τοῦτο καὶ ἐδιώρθωσε
 τινὰς τῶν ἀναγνώσεων, καὶ τέλος ὁ Bœckh τὸ ἐξέδωκεν εἰς τὸ
Corpus Inscript. Græc. v. I, p. 148 μετὰ τὴν ἀκρίβειαν,
 ὥστ' ἔχομεν ὀλίγα νὰ σημειώσωμεν περὶ τοῦ κειμένου.

Σφαιρότερον διόλου πόρισμα ἐξάγει ὁ Raoul de Rochette περὶ
 τοῦ χρόνου τοῦ Ψηφίσματος, νομίζων αὐτὸ ἀρχαιότατον, καὶ, διὰ
 τὰ εἰς αὐτὸ φαινόμενα σημεῖα αὐτονομίας, ὀλίγον τι προγενέστερον
 τοῦ καιροῦ καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι «ἀναστάτους ἐποίησαν τοὺς
 Σαλαμινίους, καταγνόντες ἐθελοκακῆσαι σφᾶς ἐν
 τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Κάσσανδρον, καὶ τὴν πόλιν
 γνῶμη τὸ πλέον Μακεδόσιν ἐνδούναι» (Παυσαν. Ἄ. §.
 35)· ἐνῶ φαίνεται προφανῶς ἀπ' αὐτοῦ τὸ Ψήφισμα, ὅτι ἐδημοσι
 εῦθη, ὅταν ἡ Σαλαμίς ἦτον ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Οὗτοι
 δὲ τὴν ἐξουσίαν, ἀφ' οὗτου ὁ Φιλαιῆς καὶ Εὐρουσάκης, τοῦ Ἀϊαντος
 υἱοῦ, μέτοχοι γενόμενοι τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, παρέδωκαν
 εἰς αὐτοὺς τὴν νήσον, ἢ μάλλον εἶπεν, ἀφ' οὗτου ἐπὶ Σόλωνος, μετὰ
 μακρὸν καὶ δεινὸν πόλεμον, τὴν ἀπέσπασαν ἀπὸ τοῦ προκατα
 λαβόντος αὐτὴν Μεγαρέως (Πλούταρχ. Σόλων). Λείπεται λοιπὸν νὰ
 γνῶρισθῇ ὁ ἀληθινὸς χρόνος τοῦ Ψηφίσματος. Ὁ Bœckh παρατη

ρεῖ, ὅτι εἶναι ἄτοπον νὰ ταχθῇ αὐτὸ πρὶν τοῦ γ' ἐνιαυτοῦ τῆς ρκγ' Ὀλυμπιάδος, διότι ἡ ἄττικὴ χρονολογία εἶναι μέχρι τούτου τοῦ ἐνιαυτοῦ πλήρης τῶν ἐπωνύμων Ἀρχόντων, μεταξύ τῶν ὁποίων δὲν ἀπάντωνται Ε πικλῆς καὶ Ἐργοκλῆς· καὶ οὗτος εἶναι ὁ ἰσχυρότερός τοι λόγος. Ἄλλ' ἐπειδὴ, κατὰ τὸ Ψῆφισμα, ὁ Ταμίαις καὶ ὁ Γυμνασιάρχης εἶναι πειραιεῖς, καὶ ὁ λευκοκοῦς Θεογένης προτείνει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν γνώμην του, συμπεραίνει ὁ Boeckh ὅτι, ἐξωσθέντων τῶν Σαλαμινίων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (Παυσ. Β', α'), οὗτοι διένειμαν τότε εἰς τοὺς συμπολίτας των διὰ κλήρου τὴν γῆν τῆς νήσου, ὡς ἐσυνειθίζαν νὰ κάμνουν εἰς ἄλλας περιστάσεις. Οἱ κληροῦχοι οὗτοι, ἐν ᾧ διατελοῦν νὰ ἦναι πολῖται Ἀθηναῖοι, καὶ νὰ φέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ δήμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκον, ἐσχημάτιζον καὶ ἰδιαιτέραν κοινότητα, ἥτις ἐδιωκεῖτο κατὰ τὸ πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων. Ἐξ αἰτίας τοιαύτης ἀναφέρεται εἰς τὸ Ψῆφισμα, ἐκτὸς τοῦ ἐν Ἄστει ἄρχοντος, καὶ ὁ ἄρχων, ἡ βουλὴ, ὁ δῆμος τῶν Σαλαμινίων, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κατὰ τὸ ἔθος τῶν Ἀθηναίων. Ἡ εἰκασία αὕτη ἔχει πολλὴν πιθανότητα. Ἄλλ' ἐξεύρομεν ἡμεῖς, ἂν οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἦσαν μέτοχοι τοῦ πολιτεύματος τῆς Σαλαμῖνος, πρὶν ἐξωσθῶσιν οἱ κάτοικοί της; Ἴσως ἄχρι τῆς κατασχέσεως τῶν Μακεδόνων συγκατελέγη ἡ νῆσος εἰς τοὺς δήμους· καὶ λέγω ἴσως, διότι δὲν ἔχομεν παρὰ μόνην τὴν ἀνίσχυρον μαρτυρίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Μεούρσιος (*Reliquia Attica, C. XI*) φέρει ἐκ τοῦ Φιλοστράτου «Ἡ ττίκιζεν (ὁ Αἴας) Σαλαμῖνα οἰκῶν, ἣν Ἀθηναῖοι δῆμον πεποιήντα.» Ἄλλ' ἐὰν ἐξ αἰτίας τῆς χρονολογίας τῶν ἀρχόντων τὸ Ψῆφισμα ἦναι μεταγενέστερον τοῦ γ' ἔτους τῆς ρκγ' Ὀλυμπιάδος (280 ἔτη πρὶν Χριστοῦ), εἶναι ἄρα ἀνάγκη καὶ νὰ καταβῶμεν ἕως εἰς τοὺς μετὰ τὴν ρκγ' Ὀλυμπιάδα καιροὺς, διότι ὁ Ἄρατος ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὴν ρκγ' Ὀλυμπιάδα τὴν Σαλαμῖνα (Διόδωρος Η', §. 69. Πολύβιος δ' 11, 5. Παυσαν. Β', §. 4. Πλούταρχ. Ἄρατ.), τὴν ὁποίαν οἱ Μακεδόνες κατέχον, ἀφότου τὴν ἐκυρίευσεν ὁ Κάσσανδρος (ἦγον ἀπὸ τοῦ γ' ἔτους τῆς ρκγ' Ὀλυμπιάδος). Ἐπειδὴ δὲ μεταξύ τῶν δύο ἐποχῶν διέτρεξαν ὑπὲρ τὰ 70 ἔτη, οἱ Σαλαμῖνιοι δὲν πρέπει νὰ ἐξώσθησαν, ἀφοῦ ὁ Ἄρατος ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν νῆσον, διότι τότε δὲν ἤμποροῦσε νὰ ζῆ ὁ εἰς τὴν Σαλαμῖνα στρατηγὸς Ἀσκητάδης, τὸν ὁποῖον καταδικάσαν εἰς θάνατον οἱ Ἀθηναῖοι, κατὰ τὸν Παυσανίαν (Α', 935). Ἀνέκτησαν λοιπὸν προτῆτερα οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Σαλαμῖνα διὰ τῆς βοηθείας Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, καθὼς ἀνέκτησαν τὴν Μουνηχίαν καὶ τὸν Πειραιᾶ· καὶ καθὼς οἱ λιμένες οὗτοι, παρομοίως καὶ αὐτὴ ἐξανακυριεῖθη ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, ἕως οὗ τὴν ἐπῆρεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ Ἄρατος. Ταῦτα χάριν τῆς ἀκριβείας, μολοντί δὲν ἔμποροῦμεν

ἐκ τῶν εἰρημένων νὰ συναζώμεν, εἰς ποῖον ἔτος κυρίως μετὰ τὴν ρκγ' Ὀλυμπιάδα ἀνήκει ἡ ἐπιγραφή μας.

Στίχ. 1. ἐπί. Οἱ μικροὶ χαρακτῆρες σημειοῦσι τὰς εἰς τὴν σῆλην ἀναπληρουμένας ἐλλείψεις — Ἀνδρονίκου· Ἀνδρωνος (ὁ Boeckh). Ἰπεννόει δὲ ἄρχοντας.

— 2. Εἰκάδα. σφάλμα τοῦ λιθοξόου ἀντὶ εἰκάδα, ἢ πρέπει νὰ ἐνοσηθῇ ἐκείνη ἐκ τῶν εἰκάδων τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὸν μῆνα Μεταγειτινῶνα. — Φαίνεται ἔπειτα εἰς τὴν σῆλην ἐν μικρὸν κενόν, ὡς εἰς τὰς γραμμάς 3, 23, 26, 36. Τὰ διαστήματα ταῦτα διακρίνουσι τὰς διαφόρους περιόδους.

— 2. Θεογένης· Θεόξενος (Boeckh).

— 7 Ἐρμαῖα· Ἐρραζόντο εἰς τὸ γυμνάσιον ὑπὸ τῶν παίδων πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐρμού.

— 9 Ἐλαῖον· Μετεχειρίζοντο αὐτὸ πρὸς ἐλαιοχριστίαν οἱ νεανίσκοι εἰς τὸ γυμνάσιον.

— 10. Ὅπλα οκτώ. Ὅπλον ἐν ᾧ παρὰ τῷ Boeckh, ὅστις φρονεῖ ὅτι εἶναι ἡ ἀσπίς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεγράφετο τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ. Ἄλλ' ἡ ἐπιγραφή λέγει σαφῶς ὅπλα οκτώ, τὰ ὁποῖα ἴσως ἔχρησίμευαν εἰς τοὺς ἀγῶνας. Εἰς τὸ ἀνέγραψεν κατὰ τὴν συνήθειαν πρέπει νὰ ὑπονοήσωμεν, ὅτι εἰς μίαν ἐξεπίτηδες σῆλην ἐνέγλυψεν ὁ Θεόδωτος ἐκ τῶν ἰδίων τὸ ὄνομα τῶν νικητῶν.

— 11. Τοὺς τὰ κανᾶ. Οἱ πρὸ τοῦ Boeckh ἀνεγνώσκον, ΕΛΝΩΝ· ὅθεν αὐτὸς θεωρεῖ (σελ. 900) ὡς βεβαιοτάτην τὴν δι' ῥθωσίν του Ἐλαῖον, δηλαδὴ ὅτι τὸ Ε εἶναι Ε, τὸ Α-Α, τὸ Ν-ΑΙ, τὸ Ω-Ο, προσθέτων ὅτι διὰ τοῦ οἱ Ἐλαῖον εἰληφότες πρέπει νὰ ἐνοώμεν τοὺς πρὸ ὀλίγου ὀνομασθέντας ἀλειφομένους· ἀλλὰ δὲν μετὰ καταπέθει. Διότι τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι κενοδοξία καὶ ὄχι γενναιότης τοῦ δωρητοῦ τὸ νὰ ἀναγράψῃ τὰ ὀνόματα τῶν λαβόντων τὸ δῶρον. Ἐκτὸς τούτου φαίνεται ἀπὸ τὴν εἰς τὸ μάρμαρον ἀκριβῶς γινομένην ἐξέτασιν, ὅτι ὑφίστανται εἰς αὐτὸ τὰ γράμματα τ . . ανα . . Αὐτὰ λοιπὸν καὶ ὁ μετ' αὐτὰ δι' ἄλλα δύο μόνον γράμματα κενὸς τύπος δὲν μᾶς συγχωροῦσι νὰ ἀναγνώσωμεν Ἐλαῖον. Τὸ ληφότας, μὲ τὸ ὁποῖον ἀρχίζει ἡ ἄλλη γραμμὴ, μᾶς βεβαιώνει ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνώσωμεν εἰληφότας, διότι εἶναι λόγος περὶ ληφθέντος πράγματος. Πιθανὴ ἡ ἀντικατάστασις τῆς λέξεως τὰ κανᾶ. Εἰς αὐτὰ ἐπερικλείοντο ἴσως τὰ βραβεῖα τῶν δευτερευόντων, ἢ τὰ ἔσφρον ἀπλῶς πρὸς πομπήν.

— 12 Ἐπαναγωγιάς. Σημαίνει τὴν ἐπάνοδον τῶν νεῶν, αἵτινες ἦγον εἰς Ἀθήνας καὶ Σαλαμῖνα τοὺς πολίτας, τὰς καθηκούσας ἡμέρας, καθ' ἃς οἱ εἰς τὴν μικροτέραν τῆς Σαλαμῖνος πολιτείαν καὶ

εἰς τὴν μεγαλητέραν τῶν Ἀθηνῶν ἀνήκοντες, συνηθροίζοντο διὰ νὰ σκεφθῶσι περὶ δημοσίων ὑποθέσεων.

— 15 Σπουδῆς οὐθὲν ἐλλείπων. Ἀναγινώσκειται ἡ φράσις καὶ εἰς τινὰ ἐπιγραφὴν τοῦ Gruter (T. II, σελ. 429) R.

— 15 Κακῶς. Τὸ κακῶς εἰς τὸν λιθοξόον, ὅστις κακῶς ἐγλύψεν ἀντὶ κατὰ.

— 16 Πλεῖτον ἀργύριον. Περισσότερον δηλαδὴ ἐκείνου, τὸ ὅποιον διέταττον οἱ νόμοι. B.

— 16 Ἀνηλώσας. Ἀντὶ ἀναλώσας, ὀρθότερον γεγραμμένον εἰς τὸν ὄγδον στίχον.

— 17 Ἀγορᾶς. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πausανίου ὑπῆρχον ἔτι εἰς τὴν Σαλαμῖνα ἐρείπια τῆς ἀγορᾶς.

— 19 Τεῖ Βουλευτῶν. Ἀντὶ τῆς Βουλῆς, ὡς εἰς τὸν 23 καὶ 25 στίχον. Τὸ ἴδιον φαίνεται καὶ εἰς τὸ ψήφισμα τῆς Σύρας, τὸ δημοσιευθὲν εἰς τὸν Α' ἀριθμὸν τῆς Αἰγυπτιακῆς· οὕτω καὶ εἰς τὸν 23 στίχον ἀγαθῆς τύχει, ἀντὶ ἀγαθῆς τύχης.

— 19-20 Ἀπολελόγισται... Εὐθύνας. Πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης, τριάκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀρχὴν του, ἔπρεπε νὰ δώσῃ λόγον· καὶ οὕτε ἠδύνατο, πρὶν τὸν ἀποδώσῃ, νὰ πωλήσῃ τὰ κτήματά του, ἢ ν' ἀξιωθῇ τιμῶν καὶ ἀνταμειβῶν. Ὅποιαν δὲ διακρίσιν ἔκαμνον μεταξὺ τοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ τῆς εὐθύνης, μᾶς διδάσκει ὁ Boeckh, (*Oeconom. Polit. des Ath.*, I, II, c. 8).

— 22 Ἀγαθῆς τύχει· ἄχρι τῶν, δοκεῖ τεῖ Βουλευτῶν (στίχ. 25) ἀναγινώσκειται αὐτολεξεί ὡς τύπος τῶν τοιούτων ψηφισμάτων εἰς ἓν ἄλλο τῶν Ἀθηναίων τῆς Δήλου· καὶ ἄλλαι τοιαῦται φράσεις φαίνονται εἰς τὰ ψηφίσματα, τὰ ὅποια ἀναφέρουσιν ὁ Δημοσθένης (Περὶ Στεφάνου) καὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος (εἰς βίον Ζήνωνος).

— 23 Προέδρους. Οἱ πρόεδροι ἐκλέγοντο κατὰ ψῆφον ὑπὸ τοῦ Ἐπιστάτου, καὶ προεδρεύοντες εἰς τὴν συνέλευσιν ἔλεγον διὰ τοῦ κήρυκος τῷ δήμῳ· «Δοκεῖ ὑμῖν περὶ τούτου βουλευσασθαι». (Ἰδ. Πολυδεύκη καὶ Οὐλπιανόν).

— 29 Κατὰ τὸν νόμον. Στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσοῦ στεφάνῳ τὰ ἐκ τοῦ νόμου (τὸ τῶν Συρίων ψήφισμα).

— 30 Ἀνειπεῖν. Συνεχέστερον ἀπαντᾷται ἀναγορεύειν, ἀνακηρύττειν. R.

— 31 Τραγωδοῖς. Χωρὶς νὰ ἔχη τὸ ἴωτα παρὰ τῷ ὦ προσγεγραμμένον, ὡς τὸ ἔχει εἰς τὸ οἰκοδόμησε. Στίχ. 17.

— 31 Τραγωδοῖς. «Τοῦ δὲ τῶν στεφανούτων ἕνεκα συμφέ-

» ροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα· οἱ γὰρ ἀκούσαντες » ἅπαντες εἰς τὸ ποιεῖν εὐ τὴν πόλιν προτρέπονται, καὶ τοὺς ἀπο- » διδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανουμένου». (Δημοσθέν. Περὶ Στεφάνου).

— 32 Αἰαντείοις. Ἄν τὸ ψήφισμα καὶ ὁ Ἡσύχιος δὲν μᾶς ἔλεγον ὅτι τὰ Αἰαντεία ἦτον εἰς Σαλαμῖνα ἱερά τοῦ Αἰάντος ἑορτῆ, ἔπρεπε νὰ συμπεράνωμεν τοῦτο ἐκ τῆς προθυμίας μὲ τὴν ὅποιαν οἱ Ἕλληνες ἐτίμων τοὺς ἥρωάς των.

Ὁ Πausανίας εἶδεν εἰς Σαλαμῖνα τὸν ναὸν τοῦ Αἰάντος, καὶ αὐτὸν δὲ καὶ Τελαμῶνα τὸν πατέρα του ἐπεκαλέσθησαν πρὸ τῆς μάχης οἱ Ἕλληνες ἰσάμενοι μὲ τὰ πλοῖά των πλησίον τῆς Σαλαμῖνος (Hrod. II, 64.). Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ξίφος τοῦ Αἰάντος καὶ τὸ σάκος χάλκεον, ἐπιθρόειον, ἠύτε πύργος, ὡς λέγει ὁ Ὀμηρος, φαίνονται ἐγκεχαραγμένα εἰς τὰ νομίσματα τῆς Σαλαμῖνος.

— 34 Εἰστήλας. Ἀντὶ τοῦ τελικοῦ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπομένης λέξεως ἐτέθη ἐν μόνον Σ.

— 46 Ἄρχοντας. Ὑπενόει τιμᾶ, ἢ μᾶλλον, στεφανοῦ, ὡς εἰς τὸ ψήφισμα τῶν Συρίων φαίνεται, ὅπου τὸ κήρυγμα ἀναφέρεται αὐτολεξεί· νομίζω δὲ ὅτι, κυρίως, τὸ εἰς τὸν στέφανον περιεχόμενον εἶναι τὸ κήρυγμα.

Ὅταν αἱ ἐπιγραφαὶ λαλῶσι περὶ θαλοῦ στεφάνου, πρέπει νὰ ἐνοηθῆται ὅτι οἱ στέφανοι ἦσαν ἀπὸ γλωφούς κλάδους. Ὁ χρυσοῦς στέφανος, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος, νομίζω ὅτι ἦτον ἐκ χρυσοῦ φύλλων ἐλαίας, ὡς εἶδον ἐγὼ ἓνα εὐρεθέντα εἰς Δήλον. Ἐπιβεβαιῶ τὴν γνώμην μου ταύτην ὁ περιέχων ἐνταῦθα τὸνομα τοῦ σφαιρόεντος στέφανος ἐξ ἐλαίας, καθὼς καὶ εἰς τὸ ψήφισμα τῆς Σύρας καὶ εἰς ἄλλα· ἐπειδὴ, ὡς λέγει Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς εἰς τὴν Ῥητορικὴν τέχνην (Κεφ. Α'), «εἶναι ἱερὸν ἡ ἐλαία φυτὴν τῆς Ἀθηνᾶς, » ἄκος πόνων, σύμβολον νίκης· ἀπὸ τούτου τὰ τρώπαια ἔστησαν οἱ » παλαιοί· πρῶτον δὲ αὐτοῦ ἐστέψατο ἡ Παλλὰς νικήσασα τὸν Πο- » σεῖδῶνα· συναγωνίζεται πρὸς τὸν λόγον, δι' οὗ κοσμοῦνται αἱ » πανηγύρεις· οἰκειότατον εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους, ἐπειδὴ τὰ γυ- » μνάσια διεπανοῦντο διὰ τοῦ ἐλαίου».

Συνεθίζουν ἀκόμη τὴν σήμερον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ κάμνωσιν ἐξ ἐλαίας τοὺς στεφάνους τῶν γάμων ἢ τὰ κοινῶς λεγόμενα στέφανα.

Περὶ χαρακτήρου καὶ ἤθους τοῦ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀφρικῇ λέοντος.

Ὁ λέων εἶναι ἐν τῶν μεγίστων καὶ ἰσχυροτάτων ζωοθόρων θηρίων, κατατασσόμενος ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς τὴν γενεάν τῶν αἰλουροειδῶν (feles)· διότι μὲ τὸν ἄγριον αἶλουρον καὶ μὲ τὸν κατοικίδιον (τὸν κάτον) ἔχει κατὰ πάντα μεγίστην ὁμοιότητα, ὡστε ὁ σκελετὸς καὶ τὰ λοιπὰ ὄργανα τούτων ἀπὸ τὰ ἐκείνου δὲν διαφέρουσιν εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ μέγεθος. Διακρίνεται δὲ ἀπὸ τὰ ὁμογενῆ του ἐκ τοῦ ξανθοποῦ χρώματος, ἐκ τοῦ τετραγωνικοῦ προσώπου του, ἐκ τοῦ θυσανοῦ τοῦ εἰς τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς, καὶ ἐκ τῆς χαίτης, τὴν ὁποίαν φορεῖ τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὴν ἀκμαίαν του ἡλικίαν. Διαφέρει δ' ἔτι καὶ κατὰ τὸ ἦθος· ὅτι αἰσθανόμενος τὴν βίωμην καὶ ἰσχύιν του φαίνεται σοβαρὸς, ὑπερήφανος καὶ γενναῖος, καὶ εὐγνώμων προσέτι εἰς τοὺς εὐεργετήσαντας. Δὲν εἶναι αἱματοχαρῆς, οὐδὲ φονικὸς ὡς ὁ τίγρις· διότι δὲν φονεύει διὰ λαιμαργίαν ἢ αἰμοδιψίαν ὅ,τι καὶ ὅσα τοῦ τύχῳσιν, ἀλλ' ὅτ' ἔχει τὴν φυσικὴν ἀνάγκην τῆς πείνας, εὐχαριστούμενος μόνον εἰς ὅσον ἀρκεῖ νὰ τὴν θεραπεύσῃ. Παλαιὰ εὐρίσκοντο οἱ λέοντες καὶ εἰς τὰ τρία μέρη τοῦ παλαιοῦ κόσμου· τῶρα εὐρίσκονται περιωρισμένοι εἰς τοὺς θερμωτάτους τόπους τῆς Ἀφρικῆς, καὶ σπανίως εἰς τινὰ τῶν μεσημβρινῶν μερῶν τῆς Ἀσίας. Παρεκτὸς τῶν μυθολογημάτων τῶν περὶ τοῦ Νεμαίου λέοντος καὶ τῶν χαρασσομένων εἰς τὰ Ἑλληνικὰ νομίσματα λέοντων, μαρτυρούντων ὅτι ἦτο γνωστὸν τὸ ζῶον τοῦτο εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὁ Ἡρόδοτος (βιβ. Ζ'), καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (περὶ Ζῴων βιβ. ε' καὶ Η') λέγουσι βητικῶς, ὅτι ὑπῆρχον ἱκανοὶ λέοντες εἰς τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ Ἀκαρνανίαν. Εἰς τὴν Συρίαν ὅμως καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν πρέπει νὰ ἦσαν καὶ τότε πολλοτάτοι· διότι ἐκεῖθεν ἐλάμβανον οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ ἑκατοντάδας τοὺς λέοντας διὰ τὰς θηριομαχίας, καὶ τοῦτο συνετέλεσε νὰ ὑπερλιγοστεύσῃ τὰ ζῶα ταῦτα. Ὁ Σύλλας κατὰ τὸν Πλίνιον (lib. 8 Cap. 16) πρῶτος ἤρχισε νὰ θάλῃ ἀνὰ ἑκατὸν ἀρσενικοὺς λέοντας εἰς τὸ θέατρον· μετ' αὐτὸν δὲ ὁ Πομπήϊος ἐξακοσίους, ἐξ ὧν οἱ 315 ἦσαν ἀρσενικοὶ, καὶ μετέπειτα ὁ Καῖσαρ 400. Ἐπὶ Μάρκου Ἀυρηλίου ἤρχισαν νὰ ὀλιγοστεύωσι, καὶ ἐπὶ Πρόβου, ἂν καὶ ἐφάνησαν πάλιν

διὰ μιᾶς εἰς τὸ θέατρον δύο ἑκατοντάδες ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν, ἔγινε θέσπισμα ἐμποδίζων τοὺς ιδιώτας ἀπὸ τοῦ νὰ κυνηγῶσι τοὺς λέοντας, τὸ ὁποῖον ἀκυρώθη ἐπὶ Ὀνωρίου. Ἡ ἀκύρωσις αὕτη, ἔπειτα καὶ ἡ ἐφεύρεσις τῶν πυροβόλων ὕπλων, ὄντων φοβερωτέρων καὶ ὀλεθριωτέρων παρὰ τὰ βέλη καὶ τὰ ἀκόντια, ὀλιγώστευσε πλεῖστον καὶ περιώρισε τοὺς λέοντας εἰς τὰς ἐρημίας τῆς Ἀφρικῆς σχεδὸν τῆς μεσημβρινῆς.

Εἰς τοῦτο τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς ἡπείρου ταύτης, καθὼς λέγει ὁ συγγραφεὺς ἀρθροῦ τυπωθέντος εἰς τὴν ἐκδιδομένην ἐφημερίδα εἰς τὸ Εὐέλπες Ἀκρωτήριον (1), εὐρίσκονται δύο διαφορῶτες λέόντων· τῆς μὲν μιᾶς εἶναι κίτρινοι, τῆς δὲ ἄλλης αἰθοὶ, ἢ μαῦροι, ὡς λέγουσι οἱ ἐκεῖ ἀποικοὶ Ὀλλανδοὶ. Οἱ αἰθοὶ εἶναι ἰσχυρότεροι καὶ θηριωδέστεροι τῶν ἄλλων· ἡ δὲ φαινομένη διαφορά εἰς τὸ χρώμα των ἴσως προέρχεται ἀπὸ τὸ ἰδιαιτέρον κλίμα ἐκάστου τύπου, τὸν ὁποῖον κατοικοῦσιν οἱ λέοντες, καὶ ἀπὸ τὴν τροφήν, τὴν ὁποίαν ἐκεῖ εὐρίσκουσι.

Ἐς φοβερώτατοι ὄλων τῶν λέοντων νομίζονται οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸν τόπον τῶν Βοσγεμάνων πέραν των συνόρων τῆς ἀποικίας. Ἐπειδὴ, ἔχοντες νὰ μάχωνται πρὸς τοὺς ἀθλίους τούτους θαρβάρους, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰ καλάμινα βέλη δὲν τρομάζονται πολὺ, καὶ μὴ γνωρίζοντες τὰς τρομερὰς καρβίνας τῶν ἀποίκων, ἐσυνείθισαν νὰ στοχάζωνται τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἐχθροὺς ὀλίγον φοβερούς. Ὅταν λέων ἐπιτύχῃ ν' ἀρπάσῃ κανένα τῶν θαρβάρων τούτων ἀπὸ τὰς συνοικίας των, ἐρχεται καθ' ἐσπέραν ἐλπίζων νὰ ἐπιτύχῃ πάλιν ἄλλο θῆμα ἀνθρώπων, ὡστε οἱ ἀθλιοὶ Βοσγεμάνοι πολλακίς ἀναγκάζονται ν' ἀφήσωσι τὰς οἰκίας των καὶ νὰ μετοικήσωσιν ἄλλου· καὶ τότε πάλιν εἶναι εὐτυχεῖς ἂν ὁ τρομερὸς των ἐχθρὸς δὲν τοὺς ἐπάρῃ καταπόδας φεύγοντας, καὶ δὲν φθάσῃ νὰ τοὺς καταφάγῃ ὄλους τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Δέγουσι μάλιστα τινες ὅτι συνεθίζουσι οἱ ἀθλιοὶ ἄγριοι οὔτοι νὰ ἐκβαλλῶσι τὸ μερίδιον τοῦ λέοντος, καὶ νὰ τοῦ ἀφίνωσιν εἰς ἐπιτηδεῖον τόπον τοὺς πλεόν ἡλικιωμένους ἐξ αὐτῶν γέροντας καὶ τοὺς πλεόν ἀρρώστους, ἐλπίζοντες μὲ τοῦτο νὰ σώσωσιν ἄλλους, τῶν ὁποίων τὴν ζωὴν στοχάζονται ὡς πολυτιμωτέραν.

(1) South African journal ὀνομάζεται ἡ ἐφημερίδα ἡμεῖς δὲ τὰ ἐπόμενα ἀποσπάσματα μεταφράζομεν ἀπὸ τὸ Annales des Sciences naturelles, T. 14.

Δὲν φαίνονται δὲ ὑπερβολαί τὰ ὅσα εἶπαν περὶ τῆς παραδόξου δυνάμεως τοῦ ζώου τούτου. Εἶναι βέβαιον ὅτι δύναται ἀκόπως νὰ σύρῃ εἰς μέγα διάστημα τὸ μέγιστον βῶδιον· καὶ ὅταν τὸ κυνήγιόν του ᾖναι εὐλαφέστερον, τὸ φορτάνει εἰς τὴν ῥάχιν του καὶ τὸ ἀπάγει μακρὰν. Ὁ συγγραφεὺς τὸ παρὸν ἄρθρον εἶδε λέοντα νεώτατον, ὅστις μετέφερεν ἄλογον ἕως 900 ὀργυρίας μακρὰν τοῦ τόπου, ὅπου τὸ εἶχε φονεύσει. ἤκουσε μάλιστα καὶ ἀξιολπίστους ἀνθρώπους λέγοντας, ὅτι κυνηγοὶ τινες ἔφιπποι εἰς 10 λευγῶν περίπου διάστημα ἐξηκολούθησαν τὰ ἰχθυάρια ἐνὸς λέοντος ἀπάγοντος δρομαίως δάμαλιν δύο ἐτῶν, καὶ ὅτι τὸ σῶμα αὐτῆς ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἤγγισε κατὰ γῆς εἰμὴ εἰς ἓν ἢ δύο μέρη.

Ὁ λέων, καθὼς καὶ ὅλα τὰ αἰλουροειδῆ, πρέπει νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν πανουργίαν διὰ νὰ πιάσῃ τὰ ζῶα, μὲ τὰ ὁποῖα τρέφεται. Ἐμπορεῖ τῷ ὄντι μὲν ἕν μόνον πηδῆμα νὰ πεταχθῆ δεκαπέντε διάσκελα μακρὰν, καὶ ν' ἀκολουθήσῃ νὰ πετάται οὕτω πηδῶν ἀλλεπαλλήλως, ὥστε νὰ περάσῃ τὸ καλῆτερον ἄλογον εἰς τὴν δρομήν· πλὴν δὲν ἔμπορεῖ νὰ βαστάξῃ πολὺν καιρὸν τοῦτο τὸ πηδητικὸν τρέξιμον, ὅθεν καὶ σπανίως τὸ ἐπιχειρεῖται. Ἀνίσως, ἀφ' οὗ κάμῃ ὀλίγα πηδήματα, δὲν φθάσῃ τὸ κυνήγιόν του, παύει ἀπὸ τοῦ νὰ τὸ καταδιώκῃ, αἰσθανόμενος ὅτι δὲν θέλει ἔμπορέσει νὰ τὸ προφθάσῃ. Οὔτε δι' ἀνανδρίαν λοιπὸν, οὔτε δι' ἀπιστίαν, ὡς εἶπαν τινες, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην φυσικὴν τοῦ διοργανισμοῦ του, ἐνεδρεύει ὁ λέων τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς τὰς Ἀντιλόπας, χονόμενος μεταξὺ εἰς τὸ ὑψηλὸν χορτάριον καὶ εἰς τὰ καλάμια τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὰς ὄχθας τῶν πηγῶν, ὅπου ἔρχονται τὰ ζῶα ἐκεῖνα νὰ πίωσιν· ἤθελεν ἀποθάνει τῆς πείνας ἂν ἐκυνήγα ἀλλέως. Καὶ τῷ ὄντι εἰς τοιαύτας τοποθεσίας εὐρίσκονται τὰ κέρατα καὶ τὰ κόκκαλα τῶν κατατρωγομένων ὑπ' αὐτοῦ ζώων.

Τοὺς δὲ ἀνθρώπους σπανίως πειράζει ὁ λέων, ἂν ἀπ' αὐτοὺς πρώτους δὲν λάβῃ αἰτίαν, ἢ ἂν δὲν παρατηρήσῃ εἰς τὸ πρόσωπόν των κἀνὲν σημειῖον τρόμου ἢ δειλίας. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπαντῶν ἀνθρώπων τὸν κυττάζει ἀπ' ὀλίγον μακρὰν ἀσκαρδαμυκτῆ, ὡς νὰ παρατηρῆ τὸ φέρισμόν του· καὶ ἂν δὲν ἴδῃ τίποτε ἐχθρικὸν ἢ δειλὸν, ἀναχωρεῖ μὲ βραδέα βήματα. Πλὴν τοῦτο τὸ πρᾶγμα δὲν ἀληθεύει, εἰμὴ ὅταν ὁ λέων δὲν ᾖναι πεινασμένος, ἢ δὲν εὐρίσκειται ἐν τῷ τρώγειν, ἢ ὅταν τύχῃ

νὰ μὴ ἔχῃ ἀκόμη δοκιμασμένην τὴν γεῦσιν τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός.

Δὲν νομίζομεν ἕξω τοῦ σκοποῦ ν' ἀναφέρωμεν ἐν ἡ δύο ἀνέκδοτα, ἀπὸ ὅσα ἰστορεῖ ὁ συγγραφεὺς. Εἰς ἄποικος Ὀλλανδὸς ὀνόματι Γέρτας Σχάπην, τυχὼν μὲ ἄλλον τινὰ συμπατριώτην του εἰς τὸ κυνήγιον, ἐπλησίασε διὰ νὰ πῆ νερὸν εἰς μίαν βρύσιν περικυκλωμένην, καθὼς εἶναι αἱ πλεῖστεραι, ἀπὸ μεγάλα καλάμια. Ἀλλὰ μὲν ἤγγισε τὸ χεῖλος τῆς πηγῆς, καὶ εὐθὺς εἰς λέων μεγαλώτατος ὤρμησεν ἐπάνω του καὶ τὸν ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βραχίονα. Ὁ ἀνθρώπος, ἀντὶ ν' ἀρχίσῃ νὰ παραδέρνεται διὰ νὰ γλυτώσῃ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἤθελε ταχύνει τὴν ἀπώλειάν του, ἐστάθη ἀκίνητος χωρὶς νὰ σαρίσῃ ἢ νὰ τὰ χάσῃ ἀπὸ τὸν φόβον του. Ὁ λέων ἔκαμε τὸ αὐτὸ, καὶ δὲν τοῦ ἔσφιγγε τὸν βραχίονα μὲ τὰ ὀδόντιά του, εἰμὴ ὅσον μόνον διὰ νὰ τὸν κρατῆ, ὥστε νὰ μὴ τοῦ φύγῃ· καὶ ἔκλειεν ἐν ταύτῳ καὶ τὰ ὀμμάτιά του, ὡς νὰ μὴ ἤθελε τρόπον τινὰ νὰ ἀντικρύξῃ τὰ βλέμματα τῆς θήρας του. Ἰπέφερε μάλιστα ἀκίνητος ν' ἀκούῃ τὸν Σχάπηνον κράζοντα πολλάκις εἰς βοήθειαν τὸν σύντροφόν του· ἀλλ' οὗτος, ἂν καὶ ἔνοπλος, δὲν ἐκύτταξεν ἄλλο παρὰ νὰ σώσῃ ἑαυτὸν, καὶ ἐσκαρφάλωσεν ἐπάνω εἰς ἕνα πλησίον βράχον. Ὁ ἄθλιος κυνηγὸς, βλέπων ἑαυτὸν τοιοῦτοτρόπως ἐγκαταλειμμένον, ἔσυρεν ἀπὸ τὴν θήκην του ἓν μυτηρὸν μαχαίριον, τὸ ὁποῖον συνεθίζουσι οἱ ἄποικοι ἐκεῖνων τῶν τόπων νὰ φορῶσι κρεμάμενον εἰς τὴν ζώνην των, καὶ ἐκτύπησε μὲ αὐτὸ τὸν λέοντα, τόσοσιν δυνατὰ, ὥστε τὸν ἐπλήγωσε θανατηφόρως· ἀλλὰ τὸ θηρίον, ἐν ᾧ ἐπάλαυε μὲ τὸν θάνατον, κατεξέσχισε μὲ τοὺς φοβερούς του ὄνυχας τοὺς βραχίονας καὶ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε καὶ οἱ δύο ἔπεσαν κυλιόμενοι μέσα εἰς τὰ ἴδια των αἵματα. Ὁ Σχάπην ἀπέθανε μετ' ὀλίγον καιρὸν διὰ τὰς πληγὰς του, ὑποπεσὼν εἰς τέτανον. Οἱ δὲ λεοντοκυνηγοὶ λέγουσιν ὅτι ἔσφαλε μὴ ὑπομείνας ἕως τέλους· καθότι, ἂν ἔμενον ἀκόμη ὀλίγον ἀκίνητος, ὁ λέων ἔμελλε νὰ τοῦ ἀφήσῃ τὸν βραχίονα.

Ἄλλος τις ἄποικος, ὀνομαζόμενος Λουκάς, ἐν ᾧ πολλὰ πρῶτὴ μίαν ἡμέραν διέβαιναν ἔφιππος τὰς πλησίον τοῦ μικροῦ Φίσιχου πεδιάδας, παρετήρησεν ἕνα λέοντα ὀλίγον μακρῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ τὸν συναπαντήσῃ, ἤθελυσε νὰ κάμῃ ἕνα μέγαλον ἀλλόγυρον· ἀλλὰ τὸ θηρίον, τὸ ὁποῖον ἴσως ἦτο ἀκόμη νηστικόν, ἐδεύχεν ὅτι ἠτοιμάζετο νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ περάσῃ ἤσυχος. Ὁ Λουκάς βλέπων ὅτι ὁ λέων ἤρχετο κατε-

πάνω του δρομαῖος, καὶ μὴ ἔχων τότε μαζῇ του πυροβόλα ὄπλα, ἐδοκίμασε νὰ φύγη κτυπῶν τὸ ἄλογον εἰς τὰ τέσσαρα· ἀλλὰ τοῦτο, κοπιασμένον ἤδη καὶ φορτωμένον ἕνα ἄνθρωπον σωματώδη, ἐπροφθάσθη ἐντὸς ὀλιγοῦ ὑπὸ τοῦ λέοντος, ὁ ὁποῖος ἔκαμνε πτερά ἀπὸ τὴν πεινᾶν του. Τὸ φοβερὸν θηρίον τοῦτο, ἐφορμήσαν ὄπισθεν, ἀνεσκέλωσεν ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τὸν ἐφιππον καὶ τὸ ὑποζύγιόν του. Κατ' εὐτυχίαν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔτυχε νὰ πληγωθῆ, καὶ εὐθύς ἐπῆρε δρόμον καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ πλησιέστερον ὄσπητιον, ἐν ᾧ ὁ λέων κατεσπάρασσε τὸ ἄλογον.

Τὴν διήγησιν τοῦ συμβάντος τούτου, λέγει ὁ συγγραφεὺς, τὴν ἤκουσεν ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Λουκᾶν· καὶ εἰς τὸν καλὸν τοῦτον ἄνθρωπον δὲν ἐφαίνετο ἄλλο τι περιέργον ἐκ τούτου τοῦ συμβεβηκότος παρ' ὅτι εἰς λέων ἀπαυθαδίασε νὰ κτυπήσῃ, ἡμέραν μεσημέριον, ἕνα χριστιανόν, ὅστις δὲν τοῦ ἔδωκε κάμμίαν αἰτίαν· ἐλυπεῖτο δὲ περισσότερον τὸ ἐφιππιον (σέλαν) παρὰ τὸν ἵππον του. Τὴν ἐπαύριον, ἐλπίζων νὰ τὸ εὔρη, ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον ὅπου συνέβη τὸ πρᾶγμα, πλὴν δὲν εἶδεν οὐδ' ἐφιππιον, οὐδὲ λέοντα· τὰ κόκκαλα μόνον τοῦ ἀλόγου ἐκέιτοντο τέλεια γλυμμένα καὶ περιφαγωμένα.

Πόρων ἀριθμὸς εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα.

Τὸ δέριμα τοῦ ἀνθρώπου σύγκεται κυρίως ἀπὸ τρεῖς φλοιούς, ἢ τρία στρώματα. Ὁ πρῶτος καὶ ἐξώτατος εἶναι ἡ λεγομένη ἐπιδερμὶς· μετ' αὐτὴν εἶναι τὸ λεγόμενον μυξαμφιδλησῶδες σῶμα, συγκείμενον καὶ τοῦτο ἐκ 4 φλοιῶν εὐδικρίτων, καὶ τελευταῖον ἔρχεται τὸ λεγόμενον χόριον, κἄτωθεν τοῦ ὁποίου εἶναι τὸ κελλιώδες ὕφασμα, οἱ μῦες κ.τ.λ. Τὸ δέριμα τοῦτο θεωρούμενον μετὰ τὸ μικροσκοπίον δείχνει ἐν περιέρῳ ἄνεμα. Ἐκτέμνων τις ἐν μικρὸν μέρος αὐτοῦ μετὰ μαχαιροκόκονδουλον ἢ ξυράφιον, βλέπει πληθὺς μικρῶν πόρων, οἵτινες δὲν διακρίνονται μετὰ τὸν ὀφθαλμὸν ψιλόν, καὶ σχηματίζουσι τὸ δι' οὗ γίνεται ἡ ἔκκρισις τῆς διαπνεομένης ὕλης διὰ τοῦ ἰδρώτος. κ.λ. Οἱ δὲ πόροι οὗτοι διακρίνονται κάλλιον εἰς τὸ δεύτερον δέριμα. Εἰς τὸ μῆκος ἐνὸς δακτύλου λογαριάζονται χίλιοι πόροι, καὶ ἐπομένως ἐν ἑκατομμύριον εἰς ἕνα δάκτυλον τετραγωνικόν. Κάμωνν τις τὸν λογαριασμὸν ἐμπορεῖ νὰ εὔρη τὸν ἀριθμὸν τῶν πόρων, οἵτινες πρέπει νὰ ἴηαι ἐπὶ τῆς ἐπιφᾶ-

νείας τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, συλλογιζόμενος κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· Ἡ ἐξωτερικὴ ἔκτασις, ἦγουν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ σώματος ἐνὸς ἀνθρώπου μετρίου ἀναστήματος λογαριάζεται 14 ποδῶν τετραγωνικῶν· ἕκαστος δὲ τετραγωνικὸς ποὺς περιέχει 144 δακτύλους· ἄρα τὸ ὅλον τῶν πόρων ἐξισοῦται μετὰ 1,000,000, $\times 144 \times 14 =$ δηλ. μετὰ δύο διλιόνια καὶ 16 μιλιόνια.

I. K.

Δ'.

ΤΕΧΝΑΙ.

Θαλασσοπλοῖα καὶ ἐμπόριον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας (μετάφρασις).

Τὸ ἐμπόριον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας εἶναι τόσον μεγαλόν, ὥστε ἡ λεπτομερὴς ἐξιστόρησις τῶν μέσων τῶν ὑπηρετούντων εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιχειρήσεών του ἠθελεν εἶσθαι πολὺ διεξοδικὴ καὶ ὑπερβαίνουσα τοῦ παρόντος τὰ ὅρια. Ἡ Γαλλία, ἣτις μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων κατέχει τὸν δεύτερον τόπον μετὰ τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν εἰς τὴν θαλάσσιον ἐμπόριον, ἔχει κατὰ τὰ δύο τρίτα ὀλιγώτερα μέσα εἰς μετακόμισιν· ταῦτα δὲ εἶναι ὀλιγώτερα ὄχι ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν χωρητικότητά των. Ἐν ᾧ δηλαδή τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἔχει πραγματικῶς 19,110 πλοῖα χωροῦντα 2,199,959 κάδους (τόνους), τὸ τῆς Γαλλίας δὲν συμποσοῦται εἰμὴ εἰς 14,600 πλοῖα χωροῦντα μόνον 700,000 κάδους· τοῦτο δὲ δίδει ὡς μέσον ὄρον 115 κάδους διὰ καθὲν πλοῖον Ἀγγλικόν, καὶ 55 μόνον κάδους διὰ καθὲν Γαλλικόν.

Ἐκ ταύτης τῆς ἐκθέσεως γίνεται δῆλον πόσον ἡ δύναμις αὐτῆ τῆς χωρητικότητος πρέπει νὰ συντείνῃ εἰς τὸ νὰ διδῆ τὴν ἐμπορικὴν ὑπεροχὴν εἰς ἐν ἔθνος· διότι ποτὲ ἡ διαφορὰ τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐξάδων, τῶν γινομένων εἰς τὰ δύο ταῦτα τὰ διαφόρου χωρητικότητος πλοῖα, δὲν ἐμποροῦν νὰ ἴηαι κατὰ λόγον εὐθὺν τῆς διαφοροῦ αὐτῶν χωρητικότητος· ἦγουν διὰ τὸ ὀλιγώτερον κάδων περιεκτικὸν θέλουσιν ἐξοδευθῆ κατ' ἀναλογίαν περισσότερα, ἢ διὰ τὸ πλειότερον κάδων χωρητικὸν πρὸς τὴν διοίκησίν του ἢ πρὸς τὴν ἐξοικονόμησίν του.

Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας διὰ τῆς μεγέθους δραστηριότητός του μετὰ τὰ ἄνω εἰρημμένα 19,110 πλοῖα εἰσῆγαγε κατὰ τὸ 1829, μεταφέρων ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης, μίαν

ποσότητα πραγματειῶν ἀξιζούσαν 1,180,000,000, φρ. καὶ παρομοίως ἐξήγαγεν εἰς τὰ πέντε μέρη τῆς γῆνους σφαίρας τὸ ἰσούμιον 1,288,954,575 ἐκ τῶν προϊόντων ἢ τῆς ἰδίας του γῆς, καὶ τῶν ἐργοστασίων του, ἢ ἄλλα εἶδη πραγματειῶν ἀποκειμένων εἰς τοὺς λιμένας τῆς πρὸς διαμετακόμισιν. Καὶ εἰς τὴν ἀνωτέρω τελευταίαν ποσότητα βλέπει τις μὲ ἐκπληξίν του, ὅτι μόνον τὸ βαμβάκιον, ἀκατέργαστον ἢ κατεργασμένον, τὸ ἐξαχθέν ἀπὸ τὴν Μεγάλῃν Βρεττανίαν, ἐκτιμᾶται 200,000,000 φρ. ! Ἀλλὰ τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἀγγλικῶν ἐμπορίων τὸ μεγαλύτερον ἔγεινε μὲ τὴν Ἀγγλοαμερικανὴν Συμπολιτείαν. Διότι, ἐν ᾧ ἐξήγαγε κατὰ τὸ 1829 εἰς τὰς σημαντικωτέρας ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης 50 ἕως 100 χιλ. φρ. πραγματείας, ἀπέστειλεν εἰς τὴν βορείαν Ἀμερικὴν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπέκεινα τῶν 150,000,000 φρ. Ἀπὸ ὅλων δὲ τὸ γνωστόμενον εἰς τὴν βαλτικὴν θάλασσαν ἐμπόριον, τὸ ἐν τέταρτον ἔκαμε κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον μόνον τὸ ἀγγλικὸν ναυτικόν.

Ἴδου δὲ πόσος ἐγρημάτισεν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἰςπλευσάντων καὶ ἐκπλευσάντων πλοίων εἰς ὅλους τοὺς λιμένας (ὄντας 100) τοῦ ἠνωμένου βασιλείου τῆς Μεγάλῃς Βρεττανίας.

Πλοῖα Ἀγγλικά 13,659, χωρητικότητος 2,000,135 κάδων, καὶ ἔχοντα πληρώματα 122,185 ναυτῶν, εἰσέπλευσαν εἰς τοὺς λιμένας τῆς· ἐξέπλευσαν δὲ 11,636, χωρητικότητος 198,310 κάδων, καὶ ἔχοντα πληρώματα 119,262 ναυτῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, 5218 πλοῖα ξένα διαφόρων ἐθνῶν, χωρητικότητος 710,303 κάδων, καὶ ἔχοντα πληρώματα 39,343 ναύτας, εἰσέπλευσαν εἰς τοὺς λιμένας τῆς· ἐξέπλευσαν δὲ 5,094, χωρητικότητος 730,250 κάδ. καὶ ἔχοντα πληρώματα 38,527 ἀνδρῶν. Ἐκ τούτων συμποσοῦνται τὰ εἰσπλευσάντα πλοῖα 18,877, χωροῦντα 2,710,438 κάδους, καὶ ἔχοντα πληρώματα 161,527 ἀνδρας· τὰ δὲ ἐκπλευσάντα 16,730 πλοῖα, χωρ. 2,713,359 κάδ. καὶ ἔχοντα 157,789 ναυτῶν πληρώματα.

Σημείωσε δὲ ὅτι εἰς τὸν προειρημένον ἀριθμὸν τῶν 19110 πλοίων συγκαταλέγονται καὶ 344 ἀτμοκίνητα ἐμπορικὰ· δὲν περιλαμβάνονται ὅμως εἰς ἐκεῖνα ἔτι 3,657 πλοῖα, 224,283 κάδ. χωρητικότητος, ἀνήκοντα εἰς τὰς ναυτικὰς ἀποικίας. Τὰ δὲ πολεμικὰ, τὰ ἀποσταλθέντα νὰ πλέωσιν εἰς τὰς διαφόρους θαλάσσας τῆς αἰκονομῆς πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Βρεττανικοῦ ἐμπορίου, ἦσαν (ἀπὸ τὸ 1829-1830) 115, φέροντα 3,152 κανόνια. Πρὸς τούτοις πρέπει

νὰ προστεθῶσιν ἔτι 20 βρίκια, κορβέται καὶ ἄλλα ταχυδρομικὰ, μεταχειριζόμενα εἰς τὴν τῶν διαφόρων στολισκῶν μετὰ τῆς μητροπόλεως ἀνταπόκρισιν.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ.

Τρόπος, δι' οὗ ἀποδιώκονται οἱ σκώληκες, αἱ κάμποι καὶ τὰ λοιπὰ ἔντομα ἀπὸ τὰ δένδρα.

Ἡ μέθοδος αὕτη ἐπράχθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Ἀμερικὴν μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν. Κάμψεις μίαν τρύπαν εἰς τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου, φθάνουσιν ἕως εἰς τὴν ψίχην τοῦ γεμίζεις τὴν τρύπαν μὲ θειάκιον, καὶ τὴν στουπῶνεις ἀκριβῶς καὶ στερεῶς μὲ ἓν πασσούλιον. Εἰς δένδρον, ἔχον 4—8 ποδῶν διάμετρον, ἡ τρύπα γίνεται μεγάλη ὅσον νὰ χωρῇ τὸ μικρὸν δάκτυλον, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀναλογίαν γίνεται πάντοτε ἡ τρύπα μεγαλονομένη ἢ σμικρνομένη. Τὰ ἔντομα συνήθως χάνονται εἰς τὸ διάστημα 48 ὥρων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀργότερον· χάνονται ὅμως ἀφεύκτως.

Αἱ κάμποι ὅλαι ἀναπνέουσι διὰ τραχειῶν, τῶν ὁποίων αἱ τρύπαι φαίνονται ὡς ὀμμάτια ἐπάνω εἰς τὸ σῶμά των· ἂν δ' αὐταὶ αἱ τρύπαι φραχθῶσι, τότε τὰ ζῴωφα ταῦτα σκάζουν, καθὼς καὶ οἱ ἐμποδιζόμενοι ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπάρωσι τὴν ἀνάπνοήν των. Τὸ ἐλάδιον, ἡ τερεβίνθη καὶ τὰ ἴμοια ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ στουπῶνωσι τὰς τρύπας ταύτας ὅθεν πολλοὶ ἐξολοθρεύουσι τὰς κάμπας ῥαντίζοντες τὰ φυτὰ, τὰ ἔχοντα αὐτάς, μὲ νερόν, εἰς τὸ ὁποῖον μέσα ἔχουν διαλυμένον ὀλίγον σαπουνιον· καὶ τὰ σαπουνόνερα δὲ τῶν ἀποπλυμάτων ἀποτελοῦσι τὸ αὐτό.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

Προφύλαξις τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων ἀπὸ τὸν σκόρον ἢ τὴν βότρυδα.

Πολλοὶ συνειθίζουσι τὸ καλοκαίριον νὰ βάλλωσι μετὰξὺ εἰς τὰς διπλωματικὰς τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ εἰς τὰς γούνας φύλλα καπνοῦ, λεβάντας ἢ ἄλλων μυρωδικῶν γόρτων, διὰ τὸ ἀποδιώκειν διὰ τῆς βαρείας αὐτῶν ὁσμῆς τὰς πεταλούδας, αἱ ὁποῖαι πηγαίνουσι καὶ γεννῶσι ταῦτά των ἐπάνω εἰς τὰ μάλλινα ὑφάσματα. Ἀπ' αὐτὰ δὲ τὰ αὐτὰ σκάνοντα ἐκβαίνουσι τὰ σκωληκῶδη ἢ αἱ κάμποι, αἱ ὁποῖαι περιτρώγουσι τὸ ὑφασμα τρέφονται, μεταμορφώνονται ὡς οἱ μεταξοσκώληκες μέσα εἰς μικρὰ θηκάρια, καὶ γίνονται μικραὶ ψυγα-

ροῦδαι, τὰς ὁποίας βλέπομεν συνήθως περιπετομένας εἰς τοὺς λύχνους, ὅπου δὲν ἔρχονται νὰ καῶσι πρὶν γεννήσωσι τὰ αὐγὰ των εἰς τὰ σενδουκισμένα φορέματά μας. Τὸ καλλίτερον προφυλακτικὸν μέσον ἦτο νὰ κρατῶμεν αὐτὰ τὰ φορέματα ἐρηθτικῶς κλεισμένα μέσα εἰς σενδούκια, ὅπου νὰ μὴ ἔχωσι πόνον νὰ εἰσχωρῶσι τὰ ψυχάρια ταῦτα· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον σχεδὸν, πρέπει νὰ καταφεύγωμεν εἰς ἄλλο τι βοήθημα. Τοῦτο δὲ στέκει εἰς τὸ νὰ τινάσσωμεν καὶ ν' ἀερίζωμεν, ὅσον τὸ δυνατόν συχνότερα, τὰ μάλλινα ὑφάσματα τοὺς μῆνας τοῦ καλοκαιρίου, ἐξόχως τὸν θεριστὴν καὶ ἀλωνητὴν, καὶ νὰ γ' ἀποθέτωμεν ἔπειτα διπλωμένα· πλὴν εἰς τὰ διπλώματά των μεταξὺ πρέπει νὰ παρεμπίπτῃ ἓν καθαρὸν πανίον βαμβάκινον ἢ λινόν. Ὁ σκοπὸς εἶναι ν' ἀποσειῶμεν ἀπ' ἐπάνω ἀπὸ τὸ φορέμα διὰ τοῦ τινάγματός τὰ αὐγὰ των ψυχαρῶδων· καὶ ἂν ἦτο δυνατόν νὰ μετατοπίζωμεν καὶ νὰ τινάσσωμεν καθημέραν τὰ τοιοῦτα φορέματα, ποτὲ δὲν ἤθελον κοπῆ ἀπὸ τὴν βύτριδα. Ἐγὼ ὑπὲρ τοὺς πέντε ἤδη χρόνους ἓν κοντόσιον τσόχινον μὲ γούναν, ἀνακινούμενον καθημέραν μὲ τὰ λοιπὰ τοῦ κρεββατίου μου στρωσίδια, καὶ δὲν βλέπει τις οὐδὲ ἓν σκοροφάγωμα ἐπάνω του.

Περὶ χρήσεως τοῦ τομαρίου εἰς ἔνδυμα τῶν καραβίων.

Διὰ πολλῶν δοκιμῶν καὶ πειραμάτων, γενομένων κατ' ἐπανάληψιν, ἐβεβαιώθησαν ὅτι τὸ τομάριον δὲν ἀλλοιύνεται, ὅταν μὲνῃ βουτηγμένον μέσα εἰς τὸ νερόν· ὅτι δὲν ὑπόκειται εἰς φάγωμα τῶν σκωλήκων, οὐδὲ φθείρεται ἀπὸ τῶν κυμάτων τὴν σύγκρουσιν. Παρατηροῦντες τὰς ιδιότητάς του ταύτας, ἐστοχάσθησαν ὅτι εἶναι μεγίστη οἰκονομία νὰ ἐνδύνωσι τὰ ἐρεχόμενα τῶν καραβίων μὲ τομάριον, καὶ ν' ἀντικαταστήσωσι τοῦτο εἰς τὸν τόπον τοῦ χαλκώματος. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐνδύσαν ἓν πλοῖον μὲ τομάριον, ἐκ τοῦ οὐοίου γίνονται τῶν ὑποδημάτων αἱ πατοῦναι· τὸ δὲ πλοῖον τοῦτο ἐταξείδευσε εἰς τὸν αὐστραλικὸν ὠκεανόν, ὅθεν μετὰ 36 μῆνας ἐπέστρεψεν ὀπίσω ὃν εἰς τὴν, ὅσον ἦτο δυνατόν, καλλιτέραν κατάστασιν. Τὸ τομάριον τῆς ἐνδυμασίας ἦτο καὶ δυνατώτερον καὶ στερεώτερον, ἀφ' ὅσον ἦτο πρὶν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πλοίου· οὐδ' ἐφαίνετο πούποτε σκωληκροφωγόμενον.

I. K.

Ἡθὴ τῶν Τουρκομάνων.

Αἱ γυναῖκες τῶν Τουρκομάνων δὲν κρύπτονται ὡς αἱ τῶν λοιπῶν Μωαμεθανῶν λαῶν, οὐδὲ προσωποκαλύμμα (γιασουμάκι) καθαυτὸ φοροῦσιν· ἀλλὰ ἐν εἰδὸς μανδουλίου μεταξωτοῦ ἢ βαμβάκινου περιδενόμενον περὶ τὰ κάτω τοῦ προσώπου σκεπάζει τὰ κάτωθεν τῆς μύτης, καὶ πίπτει ἕως εἰς τὸ στήθος. Ἡ δὲ σκουφωσία τῶν γυναικῶν τούτων εἶναι ἀλλόκοτον πρᾶγμα. Φοροῦν εἰς τὴν κεφαλὴν των ἓνα πῖλον ὑψηλὸν καὶ πλατὺν εἰς τὰ ἄνω, ὁμοιάζοντα μὲ τοὺς πῖλους τῶν τακτικῶν στρατιωτῶν· οἱ δὲ πῖλοι οὗτοι φορούμενοι κλίνοῦσι πρὸς τὸ ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς, καὶ εἶναι σκεπασμένοι μὲ μανδύλιον κοκκινόχρωμον, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ αὐτὸ ὀπίσω ῥιμμένον ὡς σκέπη. Τὰ μακρὰ μαλλία των ἐξέρχονται ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν πῖλον εἰς 4 πλεξούδας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνά δύο πίπτουσι εἰς καθένα ὦμον, χωριζόμεναι ἢ μὲν ἔμπροσθεν, ἢ δὲ ὀπισθεν, καὶ ἔχουσαι ἐπάνω των στολιδία ἀγάθης, κορναλίνης καὶ ἄλλων πετραδίων, τιμῆς ἀναλόγου μὲ τὴν κατάστασιν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς φορούσης αὐτὰ γυναικός.

Εἶναι δὲ συνήθεια εἰς τὸν λαόν τοῦτον ν' ἀγοράζωσιν οἱ ἄνδρες τὰς γυναῖκας, μὲ τὰς ὁποίας μέλλουν νὰ νυμφευθῶσι· καὶ κοινῶς ἢ πρὸς ἀγορὰν προσφερομένη τιμῆ συνίσταται εἰς τσάσας καμήλους, πρόβατα ἢ ἄλλα κτήνη. Στοχάζονται τὰς συζύγους τρόπον τινὰ ὡς ὑπηρετίδας, καὶ ὄχι ἴσας ἑαυτῶν συνοίκους. Αἱ γυναῖκες παρεκτὸς τῆς οἰκιακῆς ὑπηρεσίας ἔχουν προσέτι νὰ ἐνασχολῶνται καὶ εἰς κατασκευὴν διαφόρων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα πωλοῦνται εἰς βοήθειαν καὶ ἐξοικονόμησιν τοῦ ὄσπητιού. Οἱ δὲ ἄνδρες καταγίνονται εἰς τὴν βοσκήν τῶν μεγάλων κτηνῶν, καὶ εἰς τὰς ἐκκρατείας, αἱ ὁποῖαι γίνονται πρὸς μόνην διαρπαγὴν καὶ λησιείαν. Εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ πωλήσεις τὰς προειρημένας, ἢ χήρα ἔχει πλειοτέραν τιμὴν παρὰ τὴν νέαν κόρη· ἢ μὲν ἀγοράζεται διὰ 2,000 - 4,000 ρουπίας, ἐν ᾧ ἡ κόρη μόλις ἐκτιμᾶται διὰ 200 - 400. Ἡ συνήθως κοινὴ τιμὴ μιᾶς κόρης εἶναι πέντε κάμηλοι· πεντήκοντα δὲ ἢ καὶ ἑκατὸν ἔμπορεῖ τις νὰ δώσῃ διὰ γυναῖκα λαβοῦσαν ἤδη ἄνδρα, καὶ οὖσαν ἔτι εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας τῆς. Αἰδοῦσι δὲ λόγον τῆς παραξένου ταύτης προτιμήσεως τούτων· ὅτι ἡ νέα κόρη

λογίζεται ὅτι εἶναι ἀσυνήθιστος ἔτι εἰς τὰ ἀποβλέποντα τὴν οἰκίαν κὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ γυναικεῖα ἐργόχειρα.

Ἕπνος διαρκέσας 451 ἡμέραν.

Εἰς ἰατρὸς Πρῶσος ἀναφέρει εἰς τὴν πρὸς τὴν ἐξουσίαν ὑγειονομικὴν ἀναφορὰν του τὸ ἑξῆς. Εἰς τὴν κατὰ τὴν Βεσφαλίαν πόλιν του Μεδεβάχου γυνὴ τις εικοσαετῆς ἐκοιμήθη εἰς διάστημα τετρακοσίων πενήκοντα καὶ μιᾶς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν. Ἐκ τούτου τοῦ διαστήματος πρέπει νὰ ἐξαιρεθῶσιν αἱ στιγμαὶ ἐκεῖναι, κατὰ τὰς ὁποίας τὴν ἐξυπνίζον διὰ νὰ τὴν δώσωσι νὰ φάγη τίποτε· ἀφ' οὗ δὲ ἔτρωγεν ὀλίγον, εὐθὺς ἀπεκοιμάτο, καὶ ἀφ' οὗ ἤρχισεν αὐτὸς ὁ ὕπνος τῆς, δὲν ἐξύπνησεν ἀφ' ἑαυτῆς παρὰ μόνον μίαν φορὰν. Καθ' ὅλον δ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἀδιακόπως ἐγίνοντο αἱ φυσικαὶ χρεῖαι τοῦ σώματος, καὶ αὐταὶ αἱ περιοδικαὶ ἢ μηνιαῖαι ἐκκενώσεις. Ὁ παράδοξος οὗτος ὕπνος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῆ, οὐδὲ ν' ἀποδοθῆ εἰς ἄλλην ἀφορμὴν εἰμὴ εἰς μίαν πληγὴν, τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει ἡ γυνὴ πρὸ τίνος καιροῦ εἰς τὴν κεφαλὴν.

Δοσοληψία ἐνιαύσιος ἐνὸς βιβλιοπώλου εἰς Λόνδραν.

Ἡμεῖς ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πτωχοὶ ὄντες καὶ ἀγράμματοι, καὶ προσέτι μὴ ἀγαπῶντες ἀκόμη κοινῶς τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν ἐμποροῦμεν νὰ φαντασθῶμεν ὅποιον ἐμπόριον γίνεται καὶ ὅποση δοσοληψία με τὰ βιβλία· καὶ ἂν ἀκούσωμέν τί ποτε περὶ τούτου, μᾶς φαίνεται μῦθος. Ἴδου δὲ μία τοιαύτη δοσοληψία, ἡ ὁποία τῶ ὄντι ἡμπόρει νὰ φανῆ δὺςπιστος, ἂν δὲν ἐξετάζετο καὶ διεθεβαίνετο ὑπὸ τοῦ βουλευτικοῦ τῆς Ἀγγλίας. Ἐν μόνον βιβλιοπωλεῖον εἰς Λόνδραν πωλεῖ κατ' ἔτος 1·5 μιλιονίων φρ. βιβλία. Ἔχει 60 γραφεῖς ἐξοδεύει εἰς εἰδήσεων καὶ ἀγγελιῶν τύπωσιν 143,500 φρ. καὶ ἀπασχολεῖ καθ' ἡμέραν 250 βιβλιοδέτας. Πόσοι, καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ζῶσι πωλοῦντες ἢ δένοντες βιβλία; Πόσους τρόπους ζωῆς ἐντίμους καὶ ἐπικερδεστατοὺς στερεῖει τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀμάθεια!

I. II.

ΗΘΙΚΑ.

Δι' ὁμίχλης τὰ σώματα καὶ δι' ὀργῆς τὰ πράγματα μείζονα φαίνεται. — Ἄρχειν μηδενὶ προσήκει, ὅς οὐδὲ κρείττων ἐστὶ τῶν ἀρχομένων. Πλουτ. — Ἀναρχίας μείζον οὐκ ἔστι κακόν· αὐτὴ πόλεις τ' ὄλλυσιν, ἢ δ' ἀναστάτους οἴκους τίθησι. Σοφ.

ἩΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Εἰς τὴν σελ. 106, στίχ. 28, τοῦ προηγ. ἀριθ: γράφη 47 λεπτὰ δευτέρα.